

MASTER'S THESIS

DE STRAFRECHTELIJKE AANPAK VAN DOXING

Over de noodzakelijkheid van het zelfstandig strafbaar stellen van het online verspreiden van persoonlijke informatie van een ander in het licht van andere bestaande strafbaarstellingen, internationale verdragsverplichtingen en alternatieven voor het strafrecht

Boumesref, D.

Award date:
2024

Awarding institution:
Department of Public Law

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 22. Jun. 2024

Open Universiteit
www.ou.nl

DE STRAFRECHTELIJKE AANPAK VAN DOXING

Over de noodzakelijkheid van het zelfstandig strafbaar stellen van het online verspreiden van persoonlijke informatie van een ander in het licht van andere bestaande strafbaarstellingen, internationale verdragsverplichtingen en alternatieven voor het strafrecht

Masterscriptie Strafrecht // Open Universiteit

Cursuscode: RM9906

Naam: Dounia Boumesref

Studentnummer: 851864687

Aantal woorden: 13745

Datum: 20 februari 2024

Begeleider: mr. drs. R.W. (Robert) Timmers

Examinator: prof. mr. dr. W.H.B. Dreissen

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1 AANLEIDING	3
1.2 PROBLEEMSTELLING EN DOEL VAN HET ONDERZOEK	4
1.3 METHODIEK	6
2. DE RELEVANTE CRITERIA VOOR STRAFBAARSTELLING VAN BUISMAN EN HET WETSVORSTEL STRAFBAARSTELLING DOXING	8
2.1 INLEIDING	8
2.2 DE RELEVANTE CRITERIA VOOR STRAFBAARSTELLING VAN BUISMAN	8
2.2.1 HET CRITERIUM VAN ONRECHTMATIGHEID	8
2.2.2 HET CRITERIUM VAN DE INTERNE SUBSIDIARITEIT	9
2.2.3 HET <i>ULTIMA RATIO</i> -BEGINSEL	10
2.3 ARTIKEL 285D SR ONDER DE LOEP	10
2.3.1 ONTLEDING VAN DE DELICTSOMSCHRIJVING	10
2.3.2 DE WETGEVER: DOEL EN NOODZAAK VAN DE NIEUWE STRAFBAARSTELLING DOXING	12
2.4 CONCLUSIE	13
3. DE NOODZAAK VANUIT INTERNATIONALE VERDRAGSVERPLICHTINGEN: CRITERIUM VAN ONRECHTMATIGHEID	15
3.1 INLEIDING	15
3.2 ARTIKEL 33 VERDRAG VAN ISTANBOEL	16
3.3 ARTIKEL 8 EVRM	18
3.4 DIGITAL SERVICES ACT	20
3.5 CONCLUSIE	21
4. OVERLAP MET ANDERE STRAFBAARSTELLINGEN: INTERNE SUBSIDIARITEIT	22
4.1 INLEIDING	22
4.2 ANDERE STRAFBEPALINGEN MET ENIGE OVERLAP	22
4.2.1 BEDREIGING (ARTIKEL 285 SR)	22
4.2.2 BELAGING (ARTIKEL 285B SR)	24
4.2.3 DWANG (ARTIKEL 284 SR)	25
4.2.4 OPRUIING (ARTIKEL 131 SR)	26
4.2.5 COMPUTERVREDEBREUK (ARTIKEL 138AB SR)	28
4.3 SAMENLOOP	28
4.4 CONCLUSIE	31
5. NIET-STRAFRECHTELIJKE ALTERNATIEVEN: <i>ULTIMA RATIO</i>-BEGINSEL	33
5.1 INLEIDING	33

5.2	BEWUSTWORDING EN PREVENTIE	33
5.3	CIVIELRECHTELIJK ALTERNATIEF OP DE STRAFRECHTELIJKE AANPAK	34
5.4	DE AVG	37
5.5	CONCLUSIE	39
6. EINDCONCLUSIE		40
BRONNENLIJST		44
JURISPRUDENTIE		48

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

“Doxing - Verb

search for and publish private or identifying information about (a particular individual) on the internet, typically with malicious intent.”¹

Doxing is afgeleid van het Engelse woord *Documents* of beter bekend *Docs*.² Doxing is het verzamelen van andermans persoonsgegevens om deze vervolgens te publiceren met een onethisch doeleinde.³ Deze persoonsgegevens zijn veelal sensitieve privégegevens zoals iemands adres, telefoonnummer of foto's die privé van aard zijn (denk hierbij aan seksueel getinte foto's of foto's van iemands kind). Doxing kan gebeuren vanwege wraak of het kan een oproep zijn tot het lastigvallen van de persoon wiens gegevens gepubliceerd zijn. Denk bijvoorbeeld aan de acht 'Koppenschoppers van Eindhoven', waartegen een nationale heksenjacht werd ingezet door Geenstijl gebruikers met de oproep dat 'Teringtiefustuigh' ook flink in elkaar te rammelen.⁴ Of denk aan de Pedojagers die zich voordoen als minderjarigen om zo persoonlijke gegevens en filmpjes te verkrijgen van personen die succesvol gelokt worden, waarna vervolgens veelal de oproep komt om die personen te mishandelen.⁵ In wezen is doxing derhalve een vorm van online intimidatie die zich in bepaalde gevallen omzet tot offline intimidatie. Denk hierbij aan de Nederlandse politica Van der Wal die een onverwachts huisbezoek kreeg van woedende boeren nadat haar persoonsgegevens online waren geopenbaard.⁶

Door de constante technologische ontwikkelingen ontstaan telkens nieuwe vormen van criminaliteit. Doxing is hier een voorbeeld van. Een simpele online zoekopdracht maakt het betrekkelijk eenvoudig om persoonlijke gegevens van iemand te achterhalen.⁷ Aansluitend wordt de deur voor kwaadwillenden om persoonlijke gegevens te gebruiken ter intimidatie en hinder geopend door *social*

---

¹ De definitie van *Doxing* krachtens de Oxford English Dictionary 2022 (online). De definitie van doxing in de *Oxford Dictionary* wijkt op één cruciaal punt af van de definitie uit de delictomschrijving van doxing. Doxing in de *Oxford Dictionary* bevat namelijk het woord '*typically*', wat vertaald kan worden als 'doorgaans' of 'meestal'. Doxing in de volksmond kan door de toevoeging van dit woord plaatsvinden zonder slechte intenties van de dader.

² Douglas 2016, p. 199.

³ Nan & Schermer 2022, p. 774; Van Huijstee e.a. 2021, p. 15 e.v.; Zie ook MacAllister 2017, p. 2451 e.v.

⁴ Geenstijl 2013 (online).

⁵ Zie bijvoorbeeld de Pedojager die in Oss in 2020 is opgepakt vanwege mishandeling van een, in zijn opinie, pedofiel, NOS Nieuws 2020 (online).

⁶ Het Parool 2022 (online).

⁷ *Kamerstukken II* 2021/22, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 1.

media en de toegankelijkheid van het internet.⁸ De blijk van acceptatie dat intimidatie een inherent deel is van de online omgeving bestaat mede door het gemak waarmee wordt geïntimideerd in de online omgeving. In het licht van de hierboven genoemde voorbeelden kan dus doxing een zeer negatieve impact hebben op de slachtoffers.

Een aantal Kamerleden heeft diensgevolge een motie ingediend ter versterking van de strafrechtelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit zoals doxing.⁹ Vanwege de grote impact die doxing met zich kan brengen voor de slachtoffers daarvan en naar aanleiding van de breedgesteunde moties van de Kamerleden heeft voormalig minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid het Wetsvoorstel Strafbearstelling Doxing¹⁰ ingediend. Naar eigen woorden was dit wetsvoorstel nodig om dit *'meer dan schofterig'* gedrag strafrechtelijk te kunnen veroordelen. Het inmiddels aangenomen en in werking getreden nieuwe artikel 285d Sr ter strafbaarstelling van doxing luidt als volgt:

"1. Degene die zich persoonsgegevens van een ander of een derde verschaft, deze gegevens verspreidt of anderszins ter beschikking stelt met het oogmerk om die ander vrees aan te jagen dan wel aan te laten jagen, ernstige overlast aan te doen dan wel aan te laten doen of hem in de uitoefening van zijn ambt of beroep ernstig te hinderen dan wel ernstig te laten hinderen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

*2. Indien het feit, omschreven in het eerste lid, wordt gepleegd tegen een persoon in diens hoedanigheid van Minister, Staatssecretaris, commissaris van de Koning, gedeputeerde, burgemeester, wethouder, lid van een algemeen vertegenwoordigend orgaan, rechterlijk ambtenaar, advocaat, journalist of publicist in het kader van nieuwsgaring, ambtenaar van politie of buitengewoon opsporingsambtenaar wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd."*¹¹

1.2 Probleemstelling en doel van het onderzoek

Deze nieuwe strafbaarstelling is sinds 1 januari 2024 te vinden in het Wetboek van Strafrecht.¹² Ondanks de inwerkingtreding hiervan blijft de vraag of de strafbaarstelling van doxing überhaupt noodzakelijk is. Immers, een aantal auteurs en organisaties hebben zich uitgelaten over het

---

⁸ Van Huijstee e.a. 2021, p. 5 e.v.

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 35 564, nr. 9, nr. 11 en nr. 13.

¹⁰ Kamerstukken II 2021/22, 36 171, nr. 2 (Voorstel van Wet).

¹¹ Kamerstukken I 2022/23, 36 171, nr. A (Gewijzigd Voorstel van Wet).

¹² Zie het besluit van 25 augustus 2023 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 12 juli 2023 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafrecht BES, het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafvordering BES in verband met de strafbaarstelling van het zich verschaffen, verspreiden of anderszins ter beschikking stellen van persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden (strafbaarstelling gebruik persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden) (Stb. 2023, 280).

wetsvoorstel en de noodzakelijkheid hiervan in het licht van andere bestaande strafbepalingen. Zo bepleitte bijvoorbeeld de Nederlandse Orde van Advocaten in de brief van 2 september 2021 aan Minister Grapperhaus dat de gegeven motivering van de wetgever over de noodzakelijkheid van een zelfstandige strafbaarstelling van doxing niet overtuigend is.¹³

Voorts bestaan ook niet-strafrechtelijke reguleringsmogelijkheden zoals preventie, voorlichting en educatie die een alternatieve wijze van het aanpakken van doxing kunnen bieden. Het uitgangspunt is namelijk dat het Nederlandse strafrecht het laatste redmiddel dient te zijn. Het wordt veelal aangeduid als het *ultimum remedium*.¹⁴ Enkel indien een gedraging niet buiten het strafrecht om kan worden bestraft of aangepakt dient het strafrecht voor een dergelijke gedraging een strafbaarstelling te bieden. Aan de andere kant van het spectrum heeft Nederland internationale verdragsverplichtingen die Nederland ertoe kunnen verplichten om bepaalde gedragingen strafbaar te stellen. Op het eerste gezicht kan worden gedacht aan de verplichtingen op grond van het Verdrag van Istanboel en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Online intimidatie in de vorm van doxing kan één van de gedragingen zijn waartegen Nederland bescherming moet bieden aan zijn onderdanen op grond van die verdragen. Wel luidt dan de vervolgvraag of een *zelfstandige* strafbaarstelling van doxing noodzakelijk is om aan een dergelijke verdragsverplichting te voldoen.

In deze scriptie zal derhalve de volgende probleemstelling centraal staan:

Is de zelfstandige strafbaarstelling van doxing noodzakelijk, gelet op internationale verdragsverplichtingen, gelet op andere bestaande strafbaarstellingen waar doxing onder kan vallen en gelet op de alternatieve mogelijkheden voor de aanpak van doxing buiten het strafrecht om?

Deze probleemstelling zal worden beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Wat is het doel van het inmiddels aangenomen Wetsvoorstel Strafbbaarstelling Doxing geweest en wat zijn de relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman wat betreft de noodzakelijkheid van een nieuwe zelfstandige strafbaarstelling?
2. Verplichten internationale verdragen, meer precies het Verdrag van Istanboel, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Digital Services Act, Nederland ertoe om doxing strafbaar te stellen vanuit het oogpunt van het criterium van onrechtmatigheid van Buisman?

---

¹³ Nederlandse Orde van Advocaten 2 september 2021, 'cpt advies wetsvoorstel strafbaarstelling doxing', www.advocatenorde.nl.

¹⁴ Buisman 2020, p. 64.

3. In welke mate overlappen de andere bestaande strafbaarstellingen van bedreiging, belaging, dwang, opruiing en computervredesbreuk met de zelfstandige strafbaarstelling van doxing vanuit het oogpunt van het interne subsidiariteitscriterium van Buisman?
4. Welke alternatieve mogelijkheden buiten het strafrecht om, gelet op het *ultima ratio*-beginsel van Buisman, bestaan om doxing voldoende aan te pakken?

Het hierboven beschreven onderzoek in deze scriptie heeft het doel de noodzakelijkheid van de zelfstandige strafbaarstelling van doxing te beoordelen in het licht van de relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman. De nadruk van het onderzoek ligt op het 'zelfstandige' aspect van de strafbaarstelling. Uiteindelijk zullen de uitkomsten van de vier deelvragen een antwoord geven op de centrale probleemstelling waaruit zal volgen of de zelfstandige strafbaarstelling van doxing wel of niet noodzakelijk is.

De uitvoerbaarheid van artikel 285d Sr in de praktijk en de vraag of het artikel voldoende reikwijdte heeft om doxing adequaat strafbaar te stellen blijven – hoewel zeer interessant en zeker ook belangrijk – buiten beschouwing gelet op de probleemstelling van deze scriptie.

1.3 Methodiek

Om een goed begrip te krijgen van het onderwerp dat centraal staat in deze scriptie is van essentieel belang dat allereerst een uitgebreide literatuurstudie wordt verricht. Aan de hand hiervan komen de juridische en maatschappelijke aspecten, de voordelen en de uitdagingen van een strafbaarstelling van doxing aan het licht. Deze literatuurstudie omvat zowel Nederlandse wetten, als internationale verdragen. Ook omvat het Kamerstukken betreffende het inmiddels in werking getreden Wetsvoorstel Strafbbaarstelling Doxing en wetenschappelijke artikelen over doxing. Daarnaast wordt een tweeledige vergelijkende analyse uitgevoerd. Enerzijds wordt in deze analyse gekeken naar de meest relevante andere bestaande strafrechtelijke bepalingen die door de wetgever expliciet zijn behandeld in de Kamerstukken vanwege enige overlap met de strafbaarstelling van doxing. Anderzijds wordt in deze analyse gekeken naar de alternatieve mogelijkheden buiten het strafrecht om doxing te kunnen tegengaan. Tot slot zullen de bevindingen uit de literatuurstudie en de analyse overzichtelijk worden samengevat zodat een conclusie kan worden getrokken omtrent de noodzakelijkheid van de zelfstandige strafbaarstelling van doxing.

In totaal zal deze scriptie zes hoofdstukken bevatten. Het eerste hoofdstuk is dit inleidende hoofdstuk. Het tweede hoofdstuk bevat een uiteenzetting van enerzijds de relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman en anderzijds het doel van het Wetsvoorstel Strafbbaarstelling Doxing volgens de wetgever.

In het derde hoofdstuk wordt een onderzoek gedaan naar de aanleiding voor een zelfstandige strafbaarstelling van doxing vanuit het oogpunt van internationaal verdragenrecht. In het vierde hoofdstuk wordt steeds een vergelijking gemaakt tussen enerzijds andere bestaande strafbaarstellingen en anderzijds de in werking getreden strafbaarstelling van doxing. In het vijfde hoofdstuk wordt de noodzakelijkheid van een zelfstandige strafbaarstelling bekeken vanuit het oogpunt van alternatieve, niet-strafrechtelijke methodes om doxing tegen te gaan. Het zesde en laatste hoofdstuk bevat de conclusie van het onderzoek waarin de centrale probleemstelling uit deze scriptie wordt beantwoord.

2. De relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman en het Wetsvoorstel Strafbaarstelling Doxing

2.1 Inleiding

Er bestaan verschillende criteria voor strafbaarstelling om te kunnen beoordelen of een nog niet strafbare gedraging strafrechtelijk dient te worden genormeerd. Deze criteria toetsen bijvoorbeeld aan het moreel verwerpelijk karakter van de gedraging, de schade die de gedraging oplevert, de legitimiteit van de strafbaarstelling en de handhaafbaarheid of effectiviteit van de strafbaarstelling.¹⁵ In deze scriptie zullen de criteria voor strafbaarstelling van Buisman aangehouden worden. De reden hiervoor is dat de criteria van Buisman mijns inziens het meest recentelijk zijn en Buisman als het ware een compendium heeft gemaakt van de heersende sets van criteria voor strafbaarstelling.¹⁶

Allereerst zullen de voor deze scriptie relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman uiteengezet worden in de tweede paragraaf. Er bestaan ten aanzien van de noodzaak drie relevante criteria, zijnde: het criterium van onrechtmatigheid, het criterium van de interne subsidiariteit en het *ultima ratio*-beginsel. Alle overige criteria van Buisman blijven buiten beschouwing. Vervolgens komt het onlangs in werking getreden artikel 285d Sr aan bod in de derde paragraaf. Hierbij wordt aandacht geschonken aan enerzijds (de toelichting bij) de delictsomschrijving en anderzijds het doel en de noodzaak van de strafbepaling volgens de wetgever. Ten slotte wordt dit hoofdstuk afgesloten in de laatste paragraaf met een antwoord op de eerste deelvraag: wat is het doel van het inmiddels aangenomen Wetsvoorstel Strafbaarstelling Doxing geweest en wat zijn de relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman wat betreft de noodzakelijkheid van een nieuwe zelfstandige strafbaarstelling?

2.2 De relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman

2.2.1 Het criterium van onrechtmatigheid

De noodzaak van een strafbaarstelling wordt in deze scriptie allereerst getoetst aan de hand van legitimatie van de inzet van het strafrecht. In de legitimatietoets wordt gekeken of er een legitieme

---

¹⁵ Cleiren e.a. 2012, p. 16.

¹⁶ Zie Buisman 2020, p. 65: “De onderstaande uiteenzetting is het resultaat van onderzoek naar criteria voor strafbaarstelling op nationaal niveau, waarbij de bestaande set van criteria van De Roos, zoals verder ontwikkeld door Haenen, is aangevuld met aspecten ontleend aan het Nederlandse wetgevingsbeleid. De criteria van De Roos worden in Nederland gekenmerkt als een van de leidende sets van criteria en worden zodoende ook vaak in de wetenschap en de praktijk toegepast om de vraag te beantwoorden of ongewenst gedrag strafrechtelijk dient te worden gehandhaafd.”

basis bestaat om een gedraging strafrechtelijk te normeren. In mijn optiek dient voor de vraag van noodzakelijkheid van een strafbaarstelling eerst de vraag gesteld te worden *of* een gedraging überhaupt ertoe strekt om strafrechtelijk genormeerd te worden. Het criterium van onrechtmatigheid is één van de drie drempelcriteria van de legitimatietoets. De andere twee drempelcriteria zijn schade en de vaststelling van het te beschermen rechtsgoed.¹⁷ Het criterium van schade houdt in dat de wetgever slechts strafrechtelijk mag optreden indien het ongewenste gedrag schadelijk is voor anderen. Het criterium van het te beschermen rechtsgoed houdt in dat de wetgever bij de komst van een strafbepaling, een meetbare doelstelling heeft geformuleerd die de nieuwe strafbepaling nastreeft (zoals het doel van het stimuleren van gewenst gedrag).¹⁸ De twee laatstgenoemde criteria zijn voor deze scriptie onvoldoende relevant en zullen derhalve in het vervolg buiten beschouwing blijven.

Volgens Buisman, die Smidt citeert, betekent het criterium van onrechtmatigheid dat *'alleen datgene mag gestraft worden, wat in de eerste plaats onrecht is.'*¹⁹ Het moet bij onrechtmatigheid gaan om moreel verwerpelijk gedrag.²⁰ Een inbreuk zonder toestemming op een rechtsbelang van een persoon door een ander impliceert deze onrechtmatigheid. Ook onrechtmatigheid in de collectieve sfeer zoals inbreuken op klassieke of sociale fundamentele of mensenrechten kunnen hieronder vallen.²¹ De aangehaalde verdragen (het Verdrag van Istanboel, het EVRM en de Digital Services Act) kunnen gedragingen bevatten die moreel verwerpelijk zijn. In hoofdstuk 3 van deze scriptie zal daarom getoetst worden of de nieuwe strafbaarstelling van doxing voldoet aan het criterium van onrechtmatigheid op grond van deze verdragen.

2.2.2 Het criterium van de interne subsidiariteit

Vervolgens luidt volgens Buisman de vraag *hoe* een gedraging strafbaar gemaakt dient te worden.²² Dit wordt getoetst aan de hand van het criterium van interne subsidiariteit (kan de gedraging vallen onder de reikwijdte van een bestaande strafbaarstelling) en de legaliteit (is de gedraging voldoende duidelijk en precies afgebakend in de delictomschrijving).²³ Een voorbeeld van een schending van het legaliteitsbeginsel is een zeer brede en onvoldoende afgebakende definitie van doxing. Dit kan ten gevolge hebben dat moreel toelaatbare gedragingen ook onder de strafbepaling vallen en zorgt voor

---

¹⁷ Buisman 2020, p. 65-66.

¹⁸ Buisman 2020, p. 65.

¹⁹ Buisman 2020, p. 65.

²⁰ Van Kempen 2022, p. 381-383.

²¹ Buisman 2020, p. 66.

²² Buisman 2020, p. 69.

²³ Buisman 2020, p. 69-70.

overcriminalisering.²⁴ Door Bero & Sarch wordt dit ook wel *over-inclusive offences* genoemd.²⁵ Echter, dit gaat deze scriptie te buiten en zal derhalve geen nadere toelichting krijgen. Wel van belang voor deze scriptie is de interne subsidiariteit. De noodzaak van een zelfstandige strafbaarstelling is bijvoorbeeld afwezig indien andere bestaande strafbaarstellingen voldoende waarborgen bieden.²⁶ Dit interne subsidiariteitscriterium is relevant voor de vergelijking van andere bestaande strafbaarstellingen met de delictsomschrijving van doxing die in hoofdstuk 4 wordt gemaakt.

2.2.3 Het *ultima ratio*-beginsel

Op grond van het *ultima ratio*-beginsel moet de wetgever afzien van het gebruik van het strafrecht om ongewenst gedrag tegen te gaan indien minder ingrijpende manieren beschikbaar zijn die eenzelfde of een betere oplossing bieden. Buisman stelt dat op grond van dit criterium '*het strafrecht moet worden ingezet als laatste redmiddel*'.²⁷ Het kan voorkomen dat het wel gepast is op grond van de legitimatie dat bepaald gedrag strafrechtelijk genormeerd wordt, maar dat een minder ingrijpende oplossing (bestuursrecht of civiel recht) tevens mogelijk is. Volgens Buisman moeten op grond van het *ultima ratio*-beginsel deze mogelijke alternatieve oplossingen prevaleren boven de inzet van het strafrecht vanwege het feit dat het strafrecht een subsidiair karakter geniet.²⁸ In hoofdstuk 5 van deze scriptie zullen de alternatieven besproken worden in het licht van dit *ultima ratio*-beginsel en zal getoetst worden of deze alternatieven toereikend zijn om eenzelfde of een betere oplossing te bieden voor de nieuwe strafbepaling van doxing.

2.3 Artikel 285d Sr onder de loep

2.3.1 Ontleding van de delictsomschrijving

Het eerste bestanddeel van de delictsomschrijving is het zich verschaffen, verspreiden of anderszins ter beschikking stellen van andermans persoonsgegevens. Wat onder 'persoonsgegevens' valt wordt aldus de wetgever conform artikel 4 lid 1 AVG geïnterpreteerd.²⁹ Volgens artikel 4 lid 1 AVG is dit alle informatie die direct betrekking heeft op een persoon, waarbij deze informatie tot identificatie leidt

---

²⁴ Husak 2007, p. 66-77; Voor een zeer uitgebreide zienswijze inzake overcriminalisering en de gevolgen daarvan, zie Van Kempen 2022, p. 383 e.v.

²⁵ Bero & Sarch 2020, p. 397-399.

²⁶ Buisman 2020, p. 69.

²⁷ Buisman 2020, p. 67. Buisman spreekt in haar artikel ook over het *ultimum remedium*-beginsel en lijkt deze twee beginselen gezien haar definities ervan als synoniemen te beschouwen. Echter, deze scriptie zal gemakshalve enkel het *ultima ratio*-beginsel in detail bespreken en het verschil tussen de beginselen buiten beschouwing.

²⁸ Buisman 2020, p. 67.

²⁹ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 18-19 en p. 26; Berndsen 2023, p. 97.

ofwel kan leiden van een bepaald persoon. Met ‘een ander of een derde’ wordt bedoeld op degene of diens naasten aan wie de vrees, overlast of hinder wordt aangejaagd of gepoogd wordt aan te jagen.³⁰

Vervolgens wordt met ‘zich verschaffen, verspreiden of anderszins ter beschikking stellen’ het volgende bedoeld. Onder zich verschaffen vallen de gedragingen ‘(...) die zijn gericht op het in bezit krijgen van de persoonsgegevens’.³¹ Het vereist actief handelen van degene die verschaft. Het is daarnaast niet van belang of deze ‘verschaffende’ handeling al dan niet online gebeurt.³² De reikwijdte van het zich verschaffen van persoonsgegevens kan heel ruim geïnterpreteerd worden.³³ Het richt zich op het *zichzelf verschaffen* van persoonsgegevens. Uit het enkel zichzelf verschaffen van persoonsgegevens is het oogmerk van vrees aanjagen moeilijk af te leiden. De Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR) stelt daarom voor dat enkel het zichzelf verschaffen van persoonsgegevens die *in redelijkheid* vrees kunnen aanjagen onder dit bestanddeel horen te vallen.³⁴ Uiteindelijk is in het in werking getreden artikel deze voorgestelde aanpassing niet meegenomen. Volgens de wetgever is het oogmerk om vrees aan te jagen bij een ander tijdens het zich verschaffen van persoonsgegevens voldoende om te kunnen spreken van strafbare doxing.³⁵

Met het verspreiden of anderszins ter beschikking stellen van persoonsgegevens wordt ‘het distribueren of toezenden van gegevens’ bedoeld. Deze gedraging hoeft niet *per se* in het openbaar of op publiek toegankelijke plekken te gebeuren. De wetgever geeft hierbij het voorbeeld van een besloten chatgroep.³⁶ Het is overigens niet noodzakelijk dat het slachtoffer op de hoogte is van de verspreiding van zijn persoonsgegevens. De gedraging is strafbaar met of zonder de wetenschap van het slachtoffer dat zijn persoonsgegevens zijn verschaft of verspreid.³⁷

Het tweede bestanddeel van de delictomschrijving is het oogmerk. Dit oogmerk moet gericht zijn op het (laten) aanjagen van vrees bij die ander, dan wel het (laten) aandoen van ernstige overlast, dan wel het in de uitoefening van zijn ambt of beroep ernstig (laten) hinderen van die ander middels die

---

³⁰ Kamerstukken II 2021/22, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 26.

³¹ Kamerstukken II 2021/22, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 25.

³² Kamerstukken II 2021/22, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 3.

³³ Kamerstukken II 2021/22, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 14-16; Berndsén 2023, p. 98.

³⁴ Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak 18 oktober 2021, www.open.overheid.nl; Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak 8 juli 2022, www.rijksoverheid.nl. De Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak stelt dat een duidelijke afgrenzing van het werkingsbereik van de nieuwe delictomschrijving noodzakelijk is nu de huidige bewoording onvoldoende afgebakend is.

³⁵ Kamerstukken I 2022/2023, 36 171, nr. C (Memorie van Antwoord), p. 7-8.

³⁶ Kamerstukken II 2021/22, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 26.

³⁷ Kamerstukken I 2022/2023, 36 171, nr. C (Memorie van Antwoord), p. 9.

openbaarmaking.³⁸ Het doel van de verdachte moet derhalve gericht zijn op het teweegbrengen van vrees, ernstige overlast of ernstige hinder. Het is echter niet van belang dat dit doel ook is bereikt en de gevolgen daarvan daadwerkelijk zijn ontstaan, zolang de dader maar wel dit doel teweegbrengen voor ogen had.³⁹ Aan deze oogmerkeis is voldaan indien er sprake is van noodzakelijkheidsbewustzijn. De wetgever verwijst hierbij naar arresten van de Hoge Raad waaruit volgt dat er sprake is van noodzakelijkheidsbewustzijn indien de verdachte moet hebben beseft dat zijn gedraging noodzakelijkerwijs vrees zou aanjagen bij een ander.⁴⁰

Daarnaast is het onderdeel van het vereiste van oogmerk dat de verdachte kwaadwillend heeft gehandeld. De wetgever heeft aangegeven dat goedwillende personen die een algemeen belang pogen te dienen met de openbaarmaking van persoonsgegevens per definitie niet onder de strafbaarstelling kunnen vallen. De wetgever geeft hiermee een hulplijn aan bijvoorbeeld journalisten en klokkenluiders die wellicht wel beseffen dat vrees, ernstige overlast of ernstige hinder teweeggebracht kan worden door de openbaarmaking van andermans gegevens, maar niet dit doel van vrees aanjagen voor ogen hadden. Zij beogen een zwaarwegend algemeen belang te dienen en derhalve dient hun gedrag niet onder de strafbaarstelling te vallen. Een gedraging van een persoon die te goeder trouw is zal dus buiten de strafbaarstelling vallen.⁴¹

Het derde bestanddeel is de vrees, ernstige overlast en ernstige hinder. De beoordeling van deze vrees, ernstige overlast of ernstige hinder wordt geobjectiveerd, hetgeen inhoudt dat ieder normaal mens onder vergelijkbare omstandigheden ook die emotionele reactie van vrees, ernstige overlast of ernstige hinder op de gedraging van de dader zou hebben gehad.⁴²

Zodra aan alle bovenstaande bestanddelen is voldaan en geen sprake is van een rechtvaardigingsgrond, dan is er sprake van strafbare doxing in de zin van artikel 285d Sr.

2.3.2 De wetgever: doel en noodzaak van de nieuwe strafbaarstelling doxing

In 2021 heeft het Rathenau Instituut een onderzoek verricht naar schadelijk en immoreel online gedrag en de gevolgen daarvan.⁴³ In het daaruit voortvloeiende rapport *Online Ontspoord* komt naar voren dat doxing valt onder de noemer schadelijke en immorele online gedragingen, waarbij tevens een

---

³⁸ Berndsén 2023, p. 98-99.

³⁹ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 5 en p. 27.

⁴⁰ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 26.

⁴¹ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 9.

⁴² *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 27-28.

⁴³ Huijstee e.a. 2021, p. 4.

riscio op eigenrichting bestaat.⁴⁴ Mede door de platformanonimiteit die het internet biedt escaleert de online intimidatie jegens een slachtoffer wiens gegevens zijn *gedoxt* potentieel zodanig erg dat dit een grote impact heeft op het welzijn van slachtoffers van doxing. Het kan er zelfs toe leiden dat slachtoffers zich niet meer veilig in hun dagelijkse omgeving voelen en zichzelf van zowel de buitenwereld, alsmede de online sfeer afsluiten. Deze zorgwekkende impact op slachtoffers van doxing wordt door de wetgever dan ook onacceptabel genoemd en is de voornaamste reden geweest om doxing met intimiderende doeleinden strafbaar te stellen.⁴⁵

De wetgever stelde vervolgens dat de noodzaak van het opnemen van een zelfstandig wetsartikel inzake doxing in het Wetboek van Strafrecht ligt in het feit dat het strafrecht ontoereikend was om de meeste vormen van doxing te bestraffen. De wetgever maakt een vergelijking met bedreiging (artikel 285 Sr), belaging (artikel 285b Sr), (ambts)dwang (artikel 284 Sr; artikel 179 Sr), bedreiging met geweld (artikel 317 Sr), bedreiging met smaad(schrift)/openbaring van een geheim (artikel 318 Sr), opruiing (artikel 131 Sr) en computervredesbreuk (artikel 138ab lid 2 Sr).⁴⁶ Echter, de wetgever is van mening dat alle voornoemde delictomschrijvingen onvoldoende waarborgen geven aan slachtoffers van doxing.⁴⁷

Het doel van de strafbaarstelling is volgens de wetgever simpel: waar andere strafbaarstellingen tekortschieten in de bescherming van slachtoffers van doxing komt deze nieuwe strafbaarstelling van doxing hen tegemoet. Preventie en andere buiten-strafrechtelijke mogelijkheden dienen wel eerst ingezet te worden bij de aanpak van doxing, maar dit nieuwe artikel 285d Sr vervult de faciliterende rol om het laatste redmiddel te zijn.⁴⁸

2.4 Conclusie

In dit hoofdstuk stond de vraag centraal wat de relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman zijn, welk gedrag het inmiddels in werking getreden Wetsvoorstel Strafbarestelling Doxing beoogde strafbaar te stellen en wat het doel van dit wetsvoorstel was.

---

⁴⁴ Huijstee e.a. 2021, p. 37-40.

⁴⁵ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 2-3.

⁴⁶ In hoofdstuk 4 zullen deze bepalingen, behoudens artikel 317 Sr en artikel 318 Sr wegens onvoldoende relevantie voor deze scriptie, telkenmale worden getoetst betreffende de overlap met de nieuwe strafbaarstelling voor doxing.

⁴⁷ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 4-7.

⁴⁸ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 8.

Allereerst is naar voren gekomen dat de drie relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman voor deze scriptie zijn: het criterium van onrechtmatigheid, het criterium van de interne subsidiariteit en het *ultima ratio*-beginsel. Het criterium van onrechtmatigheid houdt in dat enkel gedrag dat onrechtmatig is strafrechtelijk genormeerd dient te worden. Het criterium van interne subsidiariteit houdt in dat een zelfstandige strafbaarstelling niet noodzakelijk is indien op grond van bestaande strafbaarstellingen de genormeerde gedraging al strafbaar is. Het *ultima ratio*-beginsel houdt in dat alternatieve oplossingen buiten het strafrecht om, zoals het bestuursrecht of civiele recht, dienen te prevaleren boven de strafrechtelijke aanpak indien deze alternatieven eenzelfde of een betere oplossing bieden.

Vervolgens is in dit hoofdstuk een uiteenzetting gemaakt van de strafbaarstelling van doxing. Onder strafbare doxing op grond van het nieuwe artikel 285d Sr valt: het zich verschaffen, verspreiden of anderszins ter beschikking stellen van andermans persoonsgegevens met het oogmerk om vrees, ernstige overlast of ernstige hinder aan te (laten) jagen bij die ander. De noodzaak voor deze zelfstandige strafbaarstelling ligt – aldus de wetgever – in het tegemoetkomen aan leemtes in de wet en het actief tegengaan van immoreel en schadelijk gedrag dat ernstige emotionele gevolgen teweegbrengt bij de slachtoffers daarvan.

3. De noodzaak vanuit internationale verdragsverplichtingen: criterium van onrechtmatigheid

3.1 Inleiding

De wetgever heeft niet veel aandacht geschonken aan eventuele positieve verdragsverplichtingen als reden voor de komst van een zelfstandige strafbaarstelling van doxing. Toch kunnen die verplichtingen een (zelfstandige) strafbaarstelling van doxing noodzakelijk maken. Vanuit internationaal verdragenrecht kan het zijn dat een Staat positieve verplichtingen opgedragen krijgt en op grond daarvan actief een bepaald doel dient te bereiken. Het Verdrag van Istanboel is hier een voorbeeld van.⁴⁹ Middels het Verdrag van Istanboel hebben de lidstaten de positieve verplichting om tegen bepaalde geweldsgedragingen jegens vrouwen een adequaat antwoord te bieden. Ook het EVRM is hier een voorbeeld van. Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft lidstaten namelijk de positieve verplichting opgelegd om bepaalde schendingen van mensenrechten uit het EVRM in horizontale verhoudingen te voorkomen en te bestraffen.⁵⁰ Een derde voorbeeld is de Digital Services Act dat verantwoordelijkheden en verplichtingen aan de Staat oplegt met betrekking tot het voorkomen van online illegale content.⁵¹ Indien zal blijken dat het gedrag dat strafbaar wordt gesteld op grond van de nieuwe strafbepaling van doxing als onrechtmatig gedrag wordt bestempeld door voornoemde verdragen dan volgt de noodzakelijkheid van een strafbepaling van doxing op grond van het in hoofdstuk 2 besproken criterium van onrechtmatigheid.

De reikwijdte van de positieve verplichtingen uit de drie hierboven genoemde verdragen zal uitwijzen of op grond van internationale verdragsverplichtingen het noodzakelijk was voor Nederland om een (zelfstandige) strafbaarstelling van doxing in te voeren. Inzake het Verdrag van Istanboel zal artikel 33 daarvan bekeken worden in de tweede paragraaf. Vervolgens wordt artikel 8 EVRM onder de loep genomen in de derde paragraaf. In de vierde paragraaf worden de positieve verplichtingen uit de Digital Services Act behandeld. Ten slotte wordt dit hoofdstuk afgesloten in de laatste paragraaf met een antwoord op de tweede deelvraag: verplichten internationale verdragen, meer precies het Verdrag van Istanboel, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Digital Services Act,

---

⁴⁹ Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

⁵⁰ Lavrysen 2016, p. 80 e.v.; Beijer 2017, p. 86.

⁵¹ Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act).

Nederland ertoe om doxing strafbaar te stellen vanuit het oogpunt van het criterium van onrechtmatigheid van Buisman?

3.2 Artikel 33 Verdrag van Istanboel

In 2011 is het Verdrag van Istanboel tot stand gekomen welke op 18 november 2015 door Nederland is geratificeerd en op 1 maart 2016 in werking is getreden.⁵² Het Verdrag van Istanboel legt een aantal positieve verplichtingen op aan lidstaten om tegen bepaalde geweldsgedragingen *jegens vrouwen* een adequate oplossing te bieden. Een strafbepaling, een preventiebeleid, voorlichtingsprogramma's en buitenstrafrechtelijke maatregelen kunnen de positieve verplichtingen uit het Verdrag van Istanboel waarborgen.⁵³ Daarnaast brengen de verplichtingen uit het Verdrag van Istanboel niet met zich dat per se een *zelfstandige* strafbepaling noodzakelijk is. Er wordt enkel verplicht tot het strafbaar stellen van bepaalde geweldsgedragingen, wat dus ook het strafbaar stellen onder een andere bestaande strafbaarstelling kan betekenen. Ter verduidelijking, ondanks dat de nieuwe strafbaarstelling van doxing geen onderscheid maakt in gender betekent dit niet dat onvoldoende inspanning is geleverd door een Staat wanneer mannen ook onder de bescherming tegen doxing vallen.

Eén van de gedragingen die de Staten op grond van het Verdrag van Istanboel strafbaar dienen te stellen is het plegen van psychisch geweld.⁵⁴ Artikel 33 Verdrag van Istanboel (hierna: artikel 33) luidt als volgt:

“De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat opzettelijke gedragingen tot het door middel van dwang of bedreiging ernstig beschadigen van de geestelijke integriteit van een ander, strafbaar worden gesteld.”

In het *Explanatory Report* van het Verdrag van Istanboel wordt aangegeven wat bedoeld wordt met psychisch geweld. Het moet gaan om gevallen van *'coercion or threats'* die een ernstige inbreuk maken op de psychische integriteit van een ander. Hierbij wordt onderstreept dat het niet zo zeer om een

---

⁵² Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (met bijlage), Istanboel, 11 mei 2011 (*Trb.* 2015, 197).

⁵³ Zie bijvoorbeeld artikel 12 Verdrag van Istanboel; Zie ook *Kamerstukken II* 2014/15, 34 038 (R2039), nr. 3 (*MvT*), p. 13-16.

⁵⁴ In het Verdrag van Istanboel worden verwijzingen gemaakt naar psychologisch geweld en niet naar psychisch geweld, maar taalkundig gezien ziet mijns inziens psychologisch geweld op de psychologie en psychisch geweld op geweld tegen de geest van een persoon. In de literatuur wordt tevens veelal psychisch geweld en niet psychologisch geweld gebruikt om het geweld tegen de geest van een persoon te beschrijven. Gemakshalve zal in deze scriptie echter geen onderscheid gemaakt worden tussen psychologisch geweld en psychisch geweld en zal telkens alleen verwezen worden naar psychisch geweld.

enkele handeling gaat, maar om een *'abusive pattern of behaviour occurring over time'*.⁵⁵ Stelselmatigheid is dus een vereiste voor het gedrag om aangemerkt te kunnen worden als psychisch geweld.

Uit het *Explanatory Report* volgt niet dat psychisch geweld *zelfstandig* strafbaar gesteld dient te worden, maar wel dat strafrechtelijke aanpak door de lidstaten noodzakelijk is. Indien lidstaten buiten het strafrecht om psychisch geweld wenselijk aan te pakken dan wordt deze optie wel toegestaan mits de lidstaten het voorbehoud hebben gemaakt op dat punt op grond van artikel 78 lid 3 Verdrag van Istanboel. Daarnaast moeten de Staten bij het maken van een voorbehoud kunnen aantonen dat de buitenstrafrechtelijke aanpak ook voldoende effectief zal zijn ten opzichte van de strafrechtelijke aanpak.⁵⁶ Nederland heeft expliciet gekozen om ten aanzien van artikel 33 (en overigens alle bepalingen) geen voorbehoud te maken en heeft dus de verplichting om via het strafrecht psychisch geweld te bestraffen, hetzij onder een bestaande strafbaarstelling, hetzij onder een nieuwe zelfstandige strafbaarstelling.

Psychisch geweld als zodanig is nog niet strafbaar in Nederland.⁵⁷ Echter, de Nederlandse wetgever is van mening dat de strafbepalingen van dwang (artikel 284 Sr) en bedreiging (artikel 285 Sr) al voldoende bescherming bieden om te voldoen aan de positieve verplichting van artikel 33, nu ook ernstige beschadiging van de geestelijke integriteit onder die twee artikelen kan vallen.⁵⁸ GREVIO⁵⁹, de toezichthouder op de correcte implementatie van het Verdrag van Istanboel, is het niet eens met de Nederlandse wetgever. GREVIO heeft namelijk in zijn rapport over de Nederlandse ratificatie van het Verdrag van Istanboel geconstateerd dat er momenteel in Nederland tekortkomingen zijn die op korte termijn hersteld moeten worden wat betreft de strafrechtelijke bescherming tegen psychisch geweld uit artikel 33. Dwang en bedreiging voldoen niet aan de norm van artikel 33, voornamelijk omdat de drempel te hoog is om psychisch geweld te bestraffen onder deze twee bestaande strafbaarstellingen. Daarnaast is onvoldoende bewijs geleverd door Nederland dat de strafbaarstellingen in de praktijk voldoende toegepast worden tijdens de vervolging en bestrafing van plegers van psychisch geweld.⁶⁰ GREVIO vindt de huidige mate van strafrechtelijke bestrafing van psychisch geweld in het licht van artikel 33 derhalve onvoldoende in Nederland.⁶¹ GREVIO moedigt Nederland dan ook aan om erop toe

---

⁵⁵ CETS 2011, p. 31.

⁵⁶ CETS 2011, p. 24.

⁵⁷ Avontuur 2022, p. 3131; Timmers, Dreissen & Janssen 2023, p. 113 e.v.

⁵⁸ *Kamerstukken II* 2014/15, 34 038 (R2039), nr. 3 (*MvT*), p. 31.

⁵⁹ Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence.

⁶⁰ GREVIO 2020, p. 50.

⁶¹ GREVIO 2020, p. 49-50.

te zien dat misdrijven van psychisch geweld effectief, proportioneel en afschrikwekkend worden vervolgd en gestraft.⁶²

De vervolgvraag luidt dan of doxing een vorm van psychisch geweld is in de zin van artikel 33 en of de zelfstandige strafbaarstelling daarvan kan worden gezien als een verbetering van de tekortkomingen die door GREVIO zijn geconstateerd. In het vorige hoofdstuk is naar voren gekomen dat de schade die slachtoffers van doxing ondervinden voornamelijk emotioneel van aard is. Het kan een zodanig ernstige invloed hebben op de geestelijke gesteldheid van slachtoffers dat zij zichzelf volledig fysiek en online kunnen terugtrekken en verbergen uit angst. De gedraging van doxing richt zich tevens op het aanjagen van vrees of het intimideren van een ander wat gezien kan worden als het opzettelijk beschadigen van de geestelijke integriteit. Echter, de vrees, ernstige overlast of ernstige hinder hoeft bij doxing niet daadwerkelijk te worden teweeggebracht bij het slachtoffer van doxing. Bij psychisch geweld in de zin van artikel 33 is het juist wel het geval dat ernstige beschadiging van de geestelijke integriteit van een ander teweeg is gebracht.⁶³ In dit licht poogt doxing gedragingen die vrees *kunnen* aanjagen strafbaar te stellen, terwijl artikel 33 stelt dat gedragingen die *zorgen voor* de opzettelijk beschadigen van de geestelijke integriteit strafbaar gesteld moeten worden. Tevens is naar voren gekomen dat doxing niet per definitie herhaalde gedragingen betreft. Eén enkele gedraging die voldoet aan alle bestanddelen uit de nieuwe delictsomschrijving van doxing is al voldoende voor strafbaarheid. Het vereiste van stelselmatigheid uit artikel 33 is immers geen bestanddeel van de nieuwe strafbaarstelling van doxing. De strafbaarstelling van doxing stelt derhalve ook gedragingen strafbaar die niet onder psychisch geweld vallen.

Toch lijkt de strafbaarstelling van doxing de geconstateerde tekortkomingen te verbeteren door in bepaalde gevallen een vorm van psychisch geweld strafbaar te stellen. De noodzaak van een strafbaarstelling van doxing volgt daarom wel uit de positieve verplichtingen van artikel 33, hoewel niet gesteld kan worden dat Nederland hierdoor aan de volledige verplichtingen van artikel 33 voldoet. Tevens volgt niet uit artikel 33 dat een zelfstandige strafbaarstelling noodzakelijk is.

3.3 Artikel 8 EVRM

De rechten en vrijheden die voortvloeien uit het EVRM genieten in beginsel enkel verticale werking.⁶⁴ Dit houdt in dat de overheid van een lidstaat geen ongerechtvaardigde inbreuk mag maken op deze mensenrechten en indien dit wel gebeurt een persoon hierover klacht tegen een lidstaat kan indienen

---

⁶² GREVIO, p. 78.

⁶³ CETS 2011, p. 31.

⁶⁴ Beijer 2017, p. 42 e.v.

bij het EHRM.⁶⁵ Een klacht tegen een private partij wordt per definitie niet-ontvankelijk verklaard, omdat de mensenrechten uit het EVRM geen directe horizontale werking genieten.

Echter, de horizontale werking van mensenrechten uit het EVRM bestaat indirect wel. Uit vaste rechtspraak van het EHRM volgt namelijk dat de Staat verantwoordelijk en verplicht is om de rechten en vrijheden uit het EVRM van hun onderdanen te verzekeren.⁶⁶ Dit kunnen negatieve verplichtingen zijn, maar ook positieve verplichtingen. Voorts kunnen dit positieve verplichtingen zijn tussen Staat en onderdaan daarvan (verticale verhouding), maar ook positieve verplichtingen tussen onderdanen onderling (horizontale verhouding) waarbij de Staat actie moet ondernemen om inbreuken van mensenrechten tussen onderdanen onderling te voorkomen.⁶⁷ De getroffen maatregelen op grond van deze positieve verplichtingen dienen praktisch en effectief te zijn.⁶⁸ Dit betekent niet dat de genomen maatregelen ten aanzien van deze positieve verplichtingen ook daadwerkelijk het resultaat moeten garanderen van bescherming tegen inbreuken op mensenrechten tussen onderdanen onderling. Er moet minstens aantoonbaar voldoende inspanning geweest zijn van de Staat om adequate maatregelen te treffen tegen deze inbreuken.⁶⁹ De nadruk ligt hierbij dus op de inspanning van de Staat en niet de daadwerkelijke resultaten.

Artikel 8 EVRM dient ter bescherming van een viertal grondrechten, zijnde: recht op respect voor privé leven, familie- en gezinsleven, woning en correspondentie. In het geval van doxing gaat het om de gegevensbeschermingswaarborgen die volgen uit het onderdeel van recht op privé leven. Echter, het EHRM onderkent gezien de toename van de mogelijkheden op het gebied van gegevensverzameling en -verspreiding dat *'no legislative framework can provide complete protection against any breach of its provisions.'*⁷⁰ Op grond van het EVRM wordt Nederland niet verplicht om een alomvattende bescherming te bieden tegen alle mogelijke inbreuken van het recht op privé leven.

Wat betreft de noodzaak van de strafbaarstelling van doxing kan beargumenteerd worden dat een Staat wordt verplicht om zich actief in te zetten om de inbreuk van artikel 8 EVRM tussen onderdanen onderling te voorkomen. Het EHRM heeft expliciet geoordeeld dat de Staat een positieve verplichting heeft om te waarborgen dat het recht op privacy van een onderdaan niet disproportioneel door een

---

⁶⁵ Zie artikel 34 EVRM.

⁶⁶ Zie bijvoorbeeld EHRM 13 juni 1979, ECLI:NL:XX:1979:AC3090 (Marckx/België), r.o. 31; zie herhaald in EHRM 28 januari 2014, ECLI:NL:XX:2014:173 (*O'Keefe/Ierland*), r.o. 168.

⁶⁷ Gerards e.a. 2020, p. 266.

⁶⁸ Gijselaar 2021, p. 34 e.v.

⁶⁹ Zie bijvoorbeeld HR 20 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:2006 (*Urgenda*), r.o. 5.3.4.

⁷⁰ EHRM 13 november 2012, ECLI:CE:ECHR:2012:0330JUD005122013 (*M.M./Verenigd Koninkrijk*), r.o. 56.

private partij wordt geschonden.⁷¹ De gedraging die strafbaar wordt gesteld in de nieuwe strafbaarstelling van doxing kan een inbreuk maken op het recht op privacy op grond van artikel 8 EVRM nu noodzakelijk is voor strafbaarheid van doxing dat andermans persoonsgegevens worden verschaft of verspreid. Echter, doxing kan ook plaatsvinden door de verschaffing van gegevens die al publiekelijk toegankelijk zijn. In die zin zou niet gesteld kunnen worden dat sprake is van een onrechtmatige inbreuk op het recht op privacy ex artikel 8 EVRM. Aansluitend verplicht het EVRM een Staat niet tot *zelfstandige* strafbaarstellingen. De noodzaak het strafbaar stellen van doxing kan mijns inziens daarom enkel gevonden worden in de positieve verdragsverplichting van artikel 8 EVRM indien het gaat om doxing door middel van privégegevens die niet publiekelijk toegankelijk zijn. Daarnaast dient de noodzaak van een *zelfstandige* strafbaarstelling nog wel nader getoetst te worden in het volgende hoofdstuk.

3.4 Digital Services Act

De laatste regeling (EU-verordening) die mogelijk noodzaakt om een strafbaarstelling van doxing te creëren, is de Digital Services Act of de Digitaledienstenverordening.⁷² Op grond van onder andere overweging 31 van de Digital Services Act heeft de Staat verantwoordelijkheden en verplichtingen met betrekking tot het bestrijden van illegale online content. De Digital Services Act is de enige regeling die expliciet door de wetgever is benoemd in de Kamerstukken en wordt om die reden in deze scriptie besproken.⁷³ De Digital Services Act richt zich voornamelijk op het verplichten van de Staat om online aanbieders van *social media* aansprakelijk te stellen voor het tonen van illegale content via hun platformen en het niet (tijdig) offline halen van deze illegale content, op straffe van geldboetes en dwangsommen.⁷⁴ Vandaar dat bepaalde grote platformen nu een *Notice-and-Takedown* (NTD) gedragscode hebben opgesteld om snel illegale content offline te halen.⁷⁵ De Digital Services Act heeft niet een noodzaak (dan wel verplichting) gegeven aan Nederland om tot een zelfstandige strafbaarstelling van doxing te komen, maar richt zich meer op de fase nadat de doxing al plaats heeft gevonden om zo de schade te beperken.

---

⁷¹ EHRM 26 maart 1985, ECLI:NL:XX:1985:AC8813 (*X en Y/Nederland*), r.o. 23.

⁷² Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (*Digitaledienstenverordening*).

⁷³ *Kamerstukken I 2022/23*, 36 171, nr. C (*Memorie van Antwoord*), p. 10.

⁷⁴ Zie bijvoorbeeld artikel 52 DSA.

⁷⁵ *Kamerstukken II 2022/23*, 36 171, nr. 6, p. 12.

3.5 Conclusie

In dit hoofdstuk stond de vraag centraal of internationale (verdrags)verplichtingen, gelet op het Verdrag van Istanboel, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Digital Services Act, Nederland er - vanuit het oogpunt van het criterium van onrechtmatigheid van Buisman - toe dwingen om de gedraging van doxing strafbaar te stellen.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat artikel 33 Verdrag van Istanboel de verplichting geeft om psychisch geweld strafbaar te stellen nu hieromtrent geen voorbehoud is gemaakt door Nederland. GREVIO, de toezichthouder, is van mening dat Nederland momenteel nog onvoldoende strafrechtelijke bescherming biedt om te voldoen aan de verplichtingen uit artikel 33. Op grond van artikel 33 moet bij psychisch geweld sprake zijn van een ernstige beschadiging van de geestelijke integriteit van een ander. Hoewel bij doxing wel is vereist dat opzettelijk vrees bij een ander wordt aangejaagd, is niet verplicht dat deze vrees daadwerkelijk is teweeggebracht. Tevens bevat artikel 33 het element van stelselmatigheid in tegenstelling tot doxing. De strafbaarstelling van doxing stelt derhalve gedragingen strafbaar die niet onder psychisch geweld in de zin van artikel 33 vallen. Toch lijkt de strafbaarstelling van doxing de geconstateerde tekortkomingen door GREVIO te verbeteren door in bepaalde gevallen een vorm van psychisch geweld strafbaar te stellen. De noodzaak van een strafbaarstelling van doxing volgt daarom wel uit de positieve verplichtingen van artikel 33. De noodzaak van een zelfstandige strafbaarstelling volgt echter niet uit artikel 33.

Op grond van artikel 8 EVRM volgt dat de Staat positieve verplichtingen heeft om actief inspanningen te tonen omtrent het waarborgen van het recht op privacy. Doxing kan ook plaatsvinden door de verschaffing van gegevens die al publiekelijk toegankelijk zijn. In die zin kan niet gesteld worden dat sprake is van een onrechtmatige inbreuk op het recht op privacy ex artikel 8 EVRM. Aansluitend verplicht het EVRM een Staat niet tot *zelfstandige* strafbaarstellingen. De noodzaak van het strafbaar stellen van doxing kan daarom wel gevonden worden in de positieve verdragsverplichting van artikel 8 EVRM voor zover privégegevens gebruikt worden tijdens de doxing, maar de noodzaak van een *zelfstandige* strafbaarstelling hiervan zal wederom nader getoetst moeten worden.

De Digital Services Act richt zich op het voorkomen en offline halen van illegale content. Derhalve is deze Act geen aanleiding geweest voor een (zelfstandige) strafbaarstelling van doxing.

4. Overlap met andere strafbaarstellingen: interne subsidiariteit

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen strafbaarstellingen onder de loep genomen worden die enige overlap vertonen met de delictomschrijving van doxing. Immers, een nieuwe strafbaarstelling is niet noodzakelijk indien andere bestaande strafbaarstellingen de betreffende gedraging al strafbaar maken. Dit is het criterium van interne subsidiariteit wat in hoofdstuk 2 aan bod is gekomen.⁷⁶ De wetgever is van mening dat doxing momenteel niet strafbaar is onder andere strafbaarstellingen. De reden hiervoor ligt in het feit dat specifieke bestanddelen in die strafbaarstellingen zich in gevallen van doxing niet openbaren.⁷⁷ Er zal daarom steeds worden getoetst of andere strafbaarstellingen in zodanige mate overlappen met de zelfstandige strafbaarstelling van doxing dat dit de noodzakelijkheid van deze zelfstandige strafbaarstelling tenietdoet.

De strafbaarstellingen waaraan zal worden getoetst zijn: bedreiging (artikel 285 Sr), belaging (artikel 285b Sr), (ambts)dwang (artikel 284 Sr en artikel 179 Sr), opruiing (artikel 131 Sr) en computervredebreuk (artikel 138ab Sr). De voornoemde strafbaarstellingen zullen in die volgorde individueel behandeld worden in paragraaf 2. Vervolgens zullen de gevolgen van samenloop aan bod komen in paragraaf 3. Dit hoofdstuk wordt afgesloten in paragraaf 4 met een antwoord op de derde deelvraag, zijnde: in welke mate overlappen de andere bestaande strafbaarstellingen van bedreiging, belaging, dwang, opruiing en computervredebreuk met de zelfstandige strafbaarstelling van doxing vanuit het oogpunt van het interne subsidiariteitscriterium van Buisman?

4.2 Andere strafbepalingen met enige overlap

4.2.1 Bedreiging (artikel 285 Sr)

Het is niet verrassend dat bedreiging de eerste strafbaarstelling is die overlapt met de nieuwe strafbaarstelling van doxing. Immers, de strafbepaling van doxing zal worden geplaatst in dezelfde titel als bedreiging (*Titel XVIII. Misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid*). Voor bedreiging met een ernstig misdrijf is vereist dat het opzet is gericht op het aanjagen van vrees bij een ander dat een ernstig misdrijf zal worden gepleegd.⁷⁸ Het is niet vereist dat het misdrijf waarmee wordt bedreigd per se is

---

⁷⁶ Buisman 2020, p. 69.

⁷⁷ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 3.

⁷⁸ Machielse, in: *Wetboek van Strafrecht*, aant. 3.

gericht tegen de ander bij wie de vrees van bedreiging is aangejaagd.⁷⁹ Volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad is vereist dat de bedreiging van dien aard is en onder zodanige omstandigheden is gedaan dat bij die ander redelijke vrees kon ontstaan voor het misdrijf waarmee werd bedreigd. Voorts is niet vereist is dat deze vrees werkelijkheid is geworden.⁸⁰ Hoewel ook bij doxing redelijke vrees opgewekt dient te worden bij een ander is bij doxing niet vereist dat deze vrees slaat op een ernstig misdrijf waarmee een ander bedreigd wordt.⁸¹ De wetgever merkte dit verschil tussen bedreiging en doxing ook op.⁸²

Daarnaast geeft artikel 285 Sr een limitatieve opsomming van gedragingen waarmee bedreigd moet worden wil dit kwalificeren als een strafbare bedreiging. Zo is bijvoorbeeld bedreiging met eenvoudige mishandeling geen strafbare bedreiging onder artikel 285 Sr, omdat enkel bedreiging met zware mishandeling een strafbare gedraging oplevert op grond van dit artikel. Voor doxing bestaat geen limitatieve opsomming van gedragingen die vatbaar kunnen zijn voor strafbaarheid, waardoor doxing een ruimere, minder zwaarwichtige strafbepaling is dan bedreiging.

Voorts kan de bedreiging meerdere vormen aannemen. Het enkel richten van een vuurwapen in de richting van het ander of het tonen daarvan tijdens een ruzie kan al aangemerkt worden als bedreiging.⁸³ Bij doxing is niet voldaan aan het bestanddeel van vrees aanjagen door het enkel uiten dat een persoon andermans persoonsgegevens gaat verschaffen, verspreiden of anderszins ter beschikking gaat stellen. Daarnaast is bij bedreiging het misdrijf niet voltooid voordat degene tegen wie de bedreiging is geuit kennis heeft genomen van die bedreiging. Wel kan dit een poging tot bedreiging opleveren.⁸⁴ Bij doxing is niet vereist dat degene wiens gegevens worden verschaft of verspreid daadwerkelijk daarvan afwist of vrees is aangejaagd.⁸⁵ De handeling bij doxing moet daarentegen (in beginsel) wel voltooid zijn, want de persoonsgegevens dienen wel daadwerkelijk verschaft, verspreid of anderszins ter beschikking gesteld te zijn. Enkel is niet van belang bij doxing dat de redelijk te verwachten vrees, overlast of hinder daadwerkelijk is aangejaagd, zolang de verdachte maar het doel had om dit aan te jagen.⁸⁶ Ook bij doxing kan sprake zijn van een poging wanneer de

---

⁷⁹ HR 25 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO3400, r.o. 3.2-3.3.

⁸⁰ Vaste lijn uit HR 17 januari 1984, ECLI:NL:PHR:1984:AC8252 en HR 7 juni 2005, ECLI:NL:PHR:2005:AT3659. Deze lijn wordt vandaag de dag stevast gevolgd door de Hoge Raad, zie bijvoorbeeld HR 9 januari 2018, ECLI:NL:HR:2018:24.

⁸¹ *Kamerstukken II 2022/23*, 36 171, nr. 6, p. 3 en p. 6.

⁸² *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 4.

⁸³ Rb. Haarlem 11 april 2007, ECLI:NL:RBHAA:2007:BA3988, r.o. 3.1.

⁸⁴ Van Zijl, in: *Sdu Commentaar Strafrecht 2019*, onder C.2.2.

⁸⁵ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 27 e.v.

⁸⁶ Zie Hoofdstuk 2, paragraaf 2.4.

voornoemde handeling nog niet geheel voltooid is zolang de verdachte van doxing het oogmerk had om de strafbare handeling te verrichten.⁸⁷ Het voornaamste verschil tussen bedreiging en doxing is dus dat de gedraging van bedreiging een materieel omschreven delict is (de gedraging wordt strafbaar bij het laten intreden van een bepaald gevolg), terwijl de gedraging doxing een formeel omschreven delict is (de gedraging wordt strafbaar gesteld ongeacht het resultaat).⁸⁸

Op grond van het bovenstaande kan derhalve gesteld worden dat strafbare bedreiging niet zodanig overlapt met strafbare doxing, waardoor dit de zelfstandige strafbaarstelling van doxing niet noodzakelijk zou maken.

4.2.2 Belaging (artikel 285b Sr)

De tweede strafbaarstelling die overlapt met doxing is belaging. Belaging staat in dezelfde titel als bedreiging en doxing. Belaging is net als bedreiging een materieel omschreven delict. Vereist voor belaging is dat wederrechtelijk stelselmatig opzettelijk een inbreuk wordt gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van een ander met het oogmerk om die ander te dwingen iets te doen, iets na te laten, iets te dulden of om die ander vrees aan te jagen. Het staat mede bekend als stalking.⁸⁹ Ondanks de overduidelijke overeenkomsten wat betreft het oogmerk waarop de gedraging gericht moet zijn (het aanjagen van vrees) kan uit de bewoording van de strafbaarstelling van belaging twee grote verschillen gehaald worden ten opzichte van de strafbaarstelling van doxing.⁹⁰ Ten eerste dat belaging een stelselmatig karakter dient te hebben.⁹¹ Bij doxing is één handeling al voldoende om te kunnen spreken van strafbaarheid, wel natuurlijk indien voldaan is aan alle overige bestanddelen van doxing. De stelselmatigheid van belaging betekent niet dat dezelfde handelingen herhaaldelijk worden gedaan. Er is ook sprake van stelselmatigheid indien een samenhang van verschillende handelingen de gedraging stelselmatig maken.⁹² Het tweede grote verschil is dat – mits ook aan alle overige bestanddelen van belaging is voldaan – iedere vorm van inbreuk op de persoonlijke levenssfeer die het voornoemde oogmerk vervult aan te merken valt als belaging. Dit kan ook fysieke belaging betreffen (denk bijvoorbeeld aan achtervolgen of constant berichten via de post sturen), terwijl doxing ziet op intimidatie door middel van het verschaffen of openbaar maken van andermans persoonsgegevens.

---

⁸⁷ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 29.

⁸⁸ Starrenburg & De Graaf 2018, p. 26; *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 5 en p. 27.

⁸⁹ Van der Meij, in: *T&C Strafrecht 2023*, aant. 1.

⁹⁰ Zie voor formeel omschreven delict belaging, *Kamerstukken I 1999/00*, 25 768, nr. 67a (*Memorie van Antwoord*), p. 5.

⁹¹ *Kamerstukken II 2022/23*, 36 171, nr. 6, p. 3.

⁹² Van der Meij, in: *T&C Strafrecht 2023*, aant. 7; *Kamerstukken II 1996/97*, 25403, 3, p. 27.

Daarnaast heeft belaging een klachtvereiste op grond van artikel 285b lid 2 Sr. Vanwege de vrees van het slachtoffer dat eventuele negatieve gevolgen tot stand kunnen komen na strafvervolgning dient dit belang van het slachtoffer te staan boven het algemeen belang van strafvervolgning.⁹³ Bij doxing bestaat dit klachtvereiste niet en de ontvankelijkheid van het OM bij doxing is daardoor niet afhankelijk van de aanwezigheid van een klacht.⁹⁴

Met name door het eerste verschil – de stelselmatigheid – kan geconcludeerd worden dat doxing ziet op een geheel andere gedraging dan belaging. Eén maal andermans persoonsgegevens openbaar maken met het oogmerk om vrees aan te jagen is voor de strafbaarheid van doxing voldoende, terwijl dit geen strafbare belaging is in de zin van artikel 285b Sr. Andersom kan het voortdurend lastigvallen van een ander zonder persoonsgegevens te openbaren wel gekwalificeerd worden als belaging mits aan de overige voorwaarden is voldaan. Wederom kan daarom gesteld worden dat belaging onvoldoende overlapt met doxing om de noodzakelijkheid van het zelfstandig strafbaar stellen van doxing weg te halen. Wel is dit van belang inzake de vraag naar samenloop van de twee bepalingen, wat behandeld zal worden in paragraaf 4.3.

4.2.3 Dwang (artikel 284 Sr)

De derde strafbaarstelling die overlapt met doxing is dwang. Dwang is opgenomen in dezelfde titel als bedreiging en belaging, waardoor ook dwang een misdrijf is tegen de persoonlijke vrijheid van een ander. Strafbare dwang in het algemeen betreft de gedraging om een ander door (bedreiging met) geweld, (bedreiging met) een andere feitelijkheid (onweerstaanbare psychische druk)⁹⁵ of door smaad(schrift), wederrechtelijk te dwingen iets te doen, na te laten of te dulden. Net als bij belaging heeft dwang door bedreiging met smaad of smaadschrift een klachtvereiste (zie artikel 284 lid 2 Sr). Er hoeft volgens de Hoge Raad geen expliciete keuze gemaakt te worden tussen de kwalificaties van de verschillende soorten dwang in het klachtschrift nu het strafbare feit gepleegd is zodra voldaan is aan het resultaat (of een poging ertoe).⁹⁶ In het woord ‘dwingen’ zit tevens het bestanddeel ‘opzet’ ingeblikt. Er dient derhalve minimaal voorwaardelijk opzet te worden bewezen dat een persoon een ander heeft gedwongen iets te doen, na te laten of te dulden.⁹⁷ Voorts is dwang een materieel omschreven delict net als bedreiging en belaging, maar wederom in tegenstelling tot doxing.⁹⁸ De

---

⁹³ Van der Meij, in: T&C Strafrecht 2023, aant. 8.

⁹⁴ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 7.

⁹⁵ HR 6 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZC8317.

⁹⁶ HR 22 april 1986, ECLI:NL:PHR:1986:AC9316.

⁹⁷ HR 13 september 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT5834.

⁹⁸ Lindenberg 2007, p. 61.

strafbaarstelling van dwang heeft gelet op het vorenstaande een betrekkelijk ruime reikwijdte en de strafbaarstelling van doxing zou met dwang dan ook mogelijk substantiële overlap kunnen vertonen.

Nu doxing geen fysiek aspect heeft kan geen overlap bestaan met het geweldsaspect van dwang. Met dwang door een andere feitelijkheid wordt bedoeld alle handelingen die niet onder (bedreiging met) geweld vallen.⁹⁹ Dit is een onuitputtende lijst van handelingen. Een voorbeeld van een handeling is het slachtoffer blootstellen aan vernederingen en het openbaren van gevoelig materiaal van het slachtoffer.¹⁰⁰ Deze handeling vertoont overlap met doxing. Echter, er bestaat (naast het klachtvereiste) één groot verschil met doxing. Bij dwang dient namelijk een ander gedwongen te worden tot een handeling of het nalaten/dulden hiervan, terwijl bij doxing de strafbaarheid gericht is op slechts het zich verschaffen of het gebruik van persoonsgegevens van een ander. Dit gebruik bij doxing dient wel met het oogmerk te zijn om een ander vrees aan te jagen, overlast aan te doen of in zijn ambt of beroep te hinderen, maar het slachtoffer dient niet *per se* wederrechtelijk en opzettelijk gedwongen te worden tot iets of te dulden dat iets wordt gedaan.¹⁰¹ Indien dit voornoemde wel het resultaat is bij doxing kan zowel sprake zijn van strafbare dwang, alsmede strafbare doxing. In dat geval is het aan het OM om te beslissen op grond van welke strafbaarstelling zij een persoon wil vervolgen. Met het oog op die situatie zal in paragraaf 4.3 gekeken worden naar de gevolgen van eendaadse samenloop.

Nu dwang voornamelijk gericht is op het resultaat (het dwingen van een persoon tot iets) en doxing op het gebruik van persoonsgegevens, kan worden gesteld dat onvoldoende overlap bestaat tussen dwang en doxing wat betreft de interne subsidiariteit.

4.2.4 Opruiing (artikel 131 Sr)

De vierde strafbaarstelling die volgens de wetgever enige overlapping met doxing vertoont is opruiing.¹⁰² Gelet op de plaatsing in het Wetboek van Strafrecht is opruiing geen misdrijf tegen de persoonlijke vrijheid, maar een misdrijf tegen de openbare orde. Desondanks bestaat er (mijns inziens in beperkte mate) een overlap met doxing. Van opruiing is sprake indien een persoon in het openbaar aanzet tot enig strafbaar feit of tot gewelddadig optreden jegens het openbaar gezag.¹⁰³ Deze aanzetting kan mondeling, schriftelijk of bij afbeelding gedaan worden. Het gebruik van andermans persoonsgegevens is hierbij niet noodzakelijk, hoewel het mogelijk is dat bij opruiing

---

⁹⁹ Van der Meij, in: T&C Strafrecht 2023a, aant. 9c.

¹⁰⁰ Voor een meer volledige lijst van soorten handelingen, zie Lindenberg 2007, p. 208-209.

¹⁰¹ Zie ook gelijkwaardig argument wetgever: *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 5.

¹⁰² *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (MvT), p. 5.

¹⁰³ Smidt 2017, p. 40.

persoonsgegevens worden verschaft, geopenbaard of gebruikt. Denk hierbij aan een oproep op een *social media* platform waarbij een persoon aanzet tot het vernielen van eigendom van een ander door het openbaren van het adres van die ander. Mocht dit geval zich voordoen dan kan die gedraging zowel geplaast worden onder strafbare opruiing, als strafbare doxing. De wetgever is zich bewust van enige overlap tussen de twee strafbaarstellingen en stelt dan ook dat het OM de bevoegdheid in die gevallen geniet om te kiezen waar zij een persoon voor willen vervolgen.¹⁰⁴

Opruiing is wel net als doxing een formeel omschreven delict, nu de gedraging zelf bij opruiing strafbaar gesteld wordt en niet het laten intreden van een bepaald gevolg door die gedraging.¹⁰⁵ Bij opruiing dient 'in het openbaar' opgeroepen te worden tot het plegen van een misdrijf.¹⁰⁶ Van 'in het openbaar' is sprake zodra de opruiing is gericht tot het publiek en ook daadwerkelijk bij het publiek aankomt.¹⁰⁷ Een klein groepje gelijkgestemden in een besloten chatgroep valt echter niet onder dit bestanddeel 'in het openbaar'.¹⁰⁸ Het gaat in geval van voorwaardelijk opzet om een aanmerkelijke kans waarbij de verdachte zich willens en wetens heeft blootgesteld aan die kans dat publiekelijk kennisgenomen kan worden van zijn uitlatingen. Onder de nieuwe strafbaarstelling van doxing valt een besloten chatgroep wel. Immers, ook het enkel verschaffen van persoonsgegevens met het oogmerk om vrees aan te jagen bij een ander volstaat voor de strafbaarheid van doxing, dus het delen van persoonsgegevens in een besloten groep kan zeker strafbaar zijn onder de strafbaarstelling van doxing.¹⁰⁹

Wederom kan derhalve geconstateerd worden dat ook de strafbaarstelling van opruiing onvoldoende bescherming biedt tegen de gedraging van doxing die de zelfstandige strafbaarstelling van doxing strafbaar stelt. De reden hiervoor is dat de wetgever bij doxing het gebruik van persoonsgegevens met intimiderende doeleinden strafbaar acht, terwijl deze gedraging *an sich* onvoldoende is om te kunnen spreken van opruiing. Pas wanneer tot gewelddadig gedrag of een strafbaar feit in het openbaar wordt aangezet, is er namelijk sprake van opruiing.

---

¹⁰⁴ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 5-6.

¹⁰⁵ Kelk & De Jong 2023, p. 62-63.

¹⁰⁶ *Kamerstukken II 2022/23*, 36 171, nr. 6, p. 3.

¹⁰⁷ Smidt 2017, p. 40.

¹⁰⁸ Gerechtshof Den Haag 23 januari 2008, ECLI:NL:GHSGR:2008:BC3441.

¹⁰⁹ Zie hierover hoofdstuk 2, paragraaf 2.3.

4.2.5 Computervredebreuk (artikel 138ab Sr)

De vijfde en laatste strafbaarstelling die enige overlap heeft met doxing, is computervredebreuk. Dit staat in de volksmond beter bekend als *hacken*.¹¹⁰ Er is sprake van strafbare computervredebreuk indien een persoon opzettelijk en wederrechtelijk in een geautomatiseerd werk (oftewel: een apparaat) binnentreedt. Computervredebreuk is net als opruiing en doxing een formeel omschreven delict aangezien wederom niet noodzakelijk is dat een gevolg door de gedraging teweeggebracht wordt. Hoewel een persoon zich door middel van computervredebreuk persoonsgegevens kan verschaffen betekent dit niet dat hieraan voldaan moet worden om te kunnen spreken van strafbare computervredebreuk. De strafbaarstelling van computervredebreuk is dan ook enkel gericht op het ongerechtvaardigd binnentreden van een apparaat. Bij doxing is de wijze waarop de gebruikte persoonsgegevens zijn verkregen niet relevant.¹¹¹ Daarnaast worden bij doxing vaak openbaar toegankelijke gegevens gebruikt.¹¹²

Het is wel mogelijk dat computervredebreuk voorafgaand aan doxing wordt gepleegd waarbij de verdachte na deze gedraging de verschafte gegevens tevens gebruikt tegen de eigenaar daarvan met een intimiderend doeleinde. Echter, de verdachte heeft zich in die situatie dan hoogstwaarschijnlijk zowel strafbaar gemaakt aan computervredebreuk, alsmede doxing aangezien de twee handelingen niet gelijkwaardig zijn in de zin van artikel 56 Sr en los van elkaar staan.¹¹³ Computervredebreuk *an sich* ziet op een zodanig andere gedraging dan doxing, dat de strafbaarstelling van computervredebreuk niet voldoende overlapt met doxing om aan de noodzakelijkheid van een zelfstandige strafbaarstelling van doxing te twifelen.

4.3 Samenloop

Met inachtneming van de bovenstaande overlappende strafbepalingen is het denkbaar dat in bepaalde omstandigheden sprake kan zijn van het fenomeen samenloop. Artikel 55 Sr regelt het geval waarin één gedraging meerdere delictsomschrijvingen vervult. Het doel van dit artikel is het voorkomen van cumulatie van straffen.¹¹⁴ Samenloop betreft de vraag inzake de kwalificatie van een

---

¹¹⁰ *Kamerstukken II 1998/99*, 26 671, nr. 3 (*MvT*), p. 28.

¹¹¹ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 6.

¹¹² Berlee 2022, p. 7-8.

¹¹³ Toevoeging van het woord 'hoogstwaarschijnlijk' vanwege het feit dat potentieel nog wel sprake kan zijn van samenloop, wat behandeld zal worden in de volgende paragraaf.

¹¹⁴ Pelser, in: *T&C Strafrecht 2023*, aant. 1; De Hullu 2021, p. 499; Zie ook bijvoorbeeld de Hoge Raad in HR 20 juni 2017, ECLI:NL:HR:2017:1114, r.o. 2.1; Samenloop wordt in sommige gevallen vergeleken met het *ne bis in idem* beginsel van artikel 68 Sr waaruit volgt dat dubbele vervolging moet worden voorkomen, maar deze beginselen zijn niet gelijk, zie bijvoorbeeld HR 2 december 2003, ECLI:NL:HR:2003:AM2520. Vanwege gebrek aan relevantie voor deze scriptie zal het verschil tussen de twee beginselen buiten beschouwing blijven.

gedraging en de toegestane straftoemeting daarvan.¹¹⁵ Voor deze scriptie is enkel de eendaadse samenloop en de lex specialis regeling van belang en de meerdaadse samenloop zal daarom buiten beschouwing blijven. Enige verwijzing in deze scriptie naar samenloop betreft dan ook slechts de eendaadse samenloop. In principe gaat het er bij samenloop om dat één gedraging slechts één verwijt kan opleveren. De eendaadse samenloop wordt door de Hoge Raad als volgt beschreven:

“De eendaadse samenloop en de voortgezette handeling vervullen een wezenlijke functie bij het voorkomen van onevenredige aansprakelijkheid en bestraffing in geval van gelijktijdige berechting van sterk samenhangende strafbare feiten. Voor de eendaadse samenloop komt het vooral aan op de vraag of de bewezenverklarde gedragingen in die mate een samenhangend, zich min of meer op dezelfde tijd en plaats afspelend feitencomplex opleveren dat de verdachte daarvan (in wezen) één verwijt wordt gemaakt.”¹¹⁶

Op grond van het vorenstaande is de definitie van één verwijt dus leidend naar de vraag of sprake is van samenloop. De rechter toetst of sprake is van één verwijt door middel van een analyse of sprake is van één feitencomplex of één wilsbesluit van de verdachte. Op grond van het criterium van fysieke eenheid wordt minstens de eis gesteld van een eenheid van tijd en plaats wil er sprake zijn van samenloop in de zin van artikel 55 Sr.¹¹⁷ Tot nog vrij recentelijk werd getoetst of er sprake is van één verwijt aan de hand van de aspectenleer.¹¹⁸ De Hoge Raad oordeelde op grond van de aspectenleer dat geen sprake is van één verwijt indien de feiten geheel los van elkaar kunnen worden gezien, ieder feit op zichzelf een verschillende overtreding opleverde, de gelijktijdigheid van de feiten niet van wezenlijke aard was en de feiten niet in elkaar op zijn gegaan.¹¹⁹ Daarnaast kan op grond van het strekkingscriterium geen sprake zijn van samenloop indien de juridische strekkingen van de strafbepalingen afwijkend van elkaar waren.¹²⁰ Sinds 2017 is deze aspectenleer en het strekkingscriterium genuanceerd door de Hoge Raad. De Hoge Raad oordeelt sindsdien dat sprake kan zijn van samenloop indien min of meer op dezelfde tijd en plaats een feitencomplex heeft afgespeeld dat in essentie één verwijt oplevert, ook indien de juridische strekkingen van de toepasselijke strafbepalingen in bepaalde mate afwijkend van elkaar zijn.¹²¹

---

¹¹⁵ Pelser, in: T&C Strafrecht 2023, aant. 6a.

¹¹⁶ HR 5 juni 2018, ECLI:NL:HR:2018:831, r.o. 3.3.1; herhaald in HR 15 maart 2022, ECLI:NL:HR:2022:358, r.o. 2.3.

¹¹⁷ De Hullu 2021, p. 503.

¹¹⁸ HR 15 februari 1932, ECLI:NL:HR:1932:BG9438 (*Oude Kijk in 't Jatstraat*).

¹¹⁹ Idem.

¹²⁰ Franken 1995, p. 45 e.v.

¹²¹ Zie HR 20 juni 2017, ECLI:NL:HR:2017:1111, r.o. 2.7-2.8. In 2018 zijn ten aanzien van dit arrest uit 2017 twee vervolgbeslissingen door de Hoge Raad gewezen, zie HR 5 juni 2018, ECLI:NL:HR:2018:831 en HR 3 juli 2018,

Bij samenloop van algemene strafbepalingen dient op grond van artikel 55 lid 1 Sr en artikel 61 Sr de strafbepaling waarop de zwaarste hoofdstraf staat toegepast te worden. Dit staat bekend als absorptie: de lichtere strafbepaling wordt als het ware geabsorbeerd door de zwaardere strafbepaling.¹²² Indien er sprake is van ongelijksoortige hoofdstraffen dan dient de volgorde uit artikel 9 Sr leidend te zijn. Indien één van de samenlopende strafbepalingen een bijzondere strafbepaling betreft dan dient op grond van artikel 55 lid 2 Sr de bijzondere strafbepaling voorrang te genieten ongeacht de hoogte van de hoofdstraf.¹²³ Dit staat bekend als het *lex specialis*-beginsel. Artikel 55 lid 2 Sr creëert als het ware een rangorde waarbij een strafbepaling die een speciale status heeft gekregen voorrang geniet op alle overige, algemene strafbepalingen in het geval van samenloop.¹²⁴ Deze voorrang kan worden bepaald aan de hand van de wetsgeschiedenis en bijvoorbeeld de plaatsing van een artikel in dezelfde titel.

In het geval van doxing geeft de wetgever de blijk dat doxing een aanvullende rol dient te spelen voor de gevallen waarin andere strafbepalingen tekortschieten.¹²⁵ Mijns inziens wordt hierdoor juist expliciet uitgesloten door de wetgever dat de strafbaarstelling van doxing een *lex specialis* status geniet en in het verlengde daarvan wordt bevestigd dat deze een *lex generalis* is. De nieuwe strafbepaling van doxing is wel geplaatst ná bedreiging, belaging en dwang in het Wetboek van Strafrecht, dus op grond van potentieel de systematische *lex specialis* kan beargumenteerd worden dat doxing wel voorrang geniet. Echter, de Hoge Raad is zeer terughoudend in het accepteren van systematische *lex specialis*. Het kan mijns inziens derhalve compleet uitgesloten worden dat doxing een *lex specialis* status geniet.¹²⁶ Ervan uitgaande dat alle strafbepalingen die in dit hoofdstuk vergeleken zijn met doxing tevens *lex generalis* strafbepalingen zijn dient krachtens artikel 61 Sr in het geval van samenloop de strafbepaling waarop de hoogste hoofdstraf staat te prevaleren boven de andere strafbepaling.

Alle besproken strafbepalingen die centraal hebben gestaan in dit hoofdstuk kennen dezelfde soorten hoofdstraffen, zijnde een gevangenisstraf of een geldboete. Er zijn geen ongelijksoortige straffen tussen de strafbepalingen onderling, dus de rangorde uit artikel 9 Sr is niet van toepassing bij samenloop van doxing met een andere besproken strafbepaling. Op grond van artikel 61 lid 2 Sr dient daarom de zwaarte van de hoofdstraf leidend te zijn in de vraag welke strafbepaling zal prevaleren. De

---

ECLI:NL:2018:1068. Zie ook recentelijk Conclusie A-G E.J. Hofstee, ECLI:NL:PHR:2023:475, bij HR 20 juni 2023, ECLI:NL:HR:2023:944, aant. 50.

¹²² Pelser, in: T&C Strafrecht 2023, aant. 3c.

¹²³ HR 6 december 1960, ECLI:NL:HR:1960:115 (*Verhuiswagen*).

¹²⁴ De Hullu 2021, p. 507 e.v.

¹²⁵ *Kamerstukken II* 2021/22, 36 171, nr. 3 (*MvT*), p. 4-5; Nan & Schermer 2022, p. 776; Berndsen 2023, p. 101.

¹²⁶ De Hullu 2021, p. 509; Pelser 2021 (T&C Sr), art. 55 Sr, aant. 5.

hoofdstraf bij doxing is een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie. De hoofdstraf bij belaging is een gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of een geldboete van de vierde categorie en zal daarom in geval van samenloop voorrang genieten boven de toepassing van de strafbaarstelling van doxing. Ook opruiing (gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren of geldboete van de vierde categorie) kent een zwaardere hoofdstraf dan doxing en zal daarom in geval van samenloop van die twee strafbepalingen prevaleren. De hoofdstraffen bij bedreiging, dwang en computervredebreuk zijn echter identiek aan de hoofdstraffen bij doxing. Het is op grond van de samenloopregeling onduidelijk welke strafbepaling in die situatie dient te prevaleren.¹²⁷ Dit dient mijns inziens nadere aandacht te krijgen nu het denkbaar is dat er sprake kan zijn van samenloop vanwege de bestaande overlap tussen de strafbepalingen. Het gevaar bestaat namelijk dat doxing slechts een louter symbolische strafbaarstelling zal worden indien in de gevallen van samenloop andere bestaande strafbepalingen zullen prevaleren boven de strafbaarstelling van doxing.

Echter, het is nog maar de vraag of inderdaad situaties van samenloop zich voor zullen doen tussen de strafbepalingen aangezien dit telkens zal afhangen van de omstandigheden van het geval. Al met al is gelet op het criterium van interne subsidiariteit een zelfstandige strafbaarstelling noodzakelijk ondanks de mogelijke louter symbolische functie bij samenloop van doxing en een andere strafbepaling.

4.4 Conclusie

In dit hoofdstuk stond de vraag centraal in hoeverre andere bestaande strafbepalingen overlappen met de nieuwe strafbaarstelling van doxing. Vijf strafbaarstellingen zijn besproken: bedreiging, belaging, dwang, opruiing en computervredebreuk. De nieuwe strafbepaling van doxing is telkens afgezet tegen de voornoemde strafbaarstellingen om de noodzakelijkheid van de zelfstandige strafbaarstelling te bepalen in het licht van de interne subsidiariteit. Ondanks de overeenkomsten tussen sommige bepalingen en doxing kon telkens de conclusie getrokken worden dat artikel 285d Sr een andere soort gedraging strafbaar stelt. Wel bestaat de mogelijkheid dat er sprake zal zijn van samenloop tussen doxing en de andere bestaande strafbepalingen.

Op grond van artikel 55 Sr is er sprake van samenloop indien één gedraging meerdere delictomschrijvingen vervult. De regels van samenloop bestaan om te garanderen dat één gedraging slechts één strafbaar verwijt kan opleveren. Op grond van artikel 55 lid 2 Sr dient de bijzondere strafbepaling voorrang te genieten op algemene strafbepalingen (de *lex specialis* regeling). In het geval van alle besproken strafbepalingen lijkt het erop dat geen enkele strafbepaling *lex specialis* status

---

¹²⁷ Gelet op de samenloopregeling zoals beschreven in Pelser, in: T&C Strafrecht 2023, aant. 3c.

geniet. Bij samenloop van slechts algemene strafbepalingen dient op grond van artikel 55 lid 1 Sr en artikel 61 Sr de strafbepaling waarop de zwaarste hoofdstraf staat toegepast te worden. Dit staat bekend als absorptie. Het is denkbaar dat er sprake zal zijn van samenloop bij doxing en de overige behandelde strafbepalingen. In het geval van bedreiging, dwang en computervredebreuk zijn de hoofdstraffen identiek aan de hoofdstraffen bij doxing. Er bestaat bij samenloop van de voornoemde strafbepalingen nog onduidelijkheid over welke strafbepaling dient te prevaleren. Echter, de strafbaarstellingen van belaging en opruiing kennen een zwaardere hoofdstraf dan de strafbaarstellingen van doxing. De kans bestaat dat de strafbaarstelling van doxing in die samenloop situatie een louter symbolische functie vervult.

Echter, het is nog maar de vraag of inderdaad situaties van samenloop zich voor zullen doen tussen de strafbepalingen aangezien dit telkens zal afhangen van de omstandigheden van het geval. Al met al is gelet op het criterium van interne subsidiariteit een zelfstandige strafbaarstelling noodzakelijk, ondanks de mogelijke louter symbolische functie bij samenloop van doxing en een andere strafbepaling. In het volgende hoofdstuk zal daarom de noodzakelijkheid van de zelfstandige strafbaarstelling van doxing getoetst worden aan de hand van het *ultima ratio*-beginsel.

5. Niet-strafrechtelijke alternatieven: *ultima ratio*-beginsel

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de alternatieve mogelijkheden centraal om doxing tegen te gaan buiten het strafrecht om. Zoals eerder naar voren kwam moeten eerst alle mogelijke alternatieven buiten het strafrecht om ingezet worden alvorens een strafbaarstelling noodzakelijk zou kunnen zijn vanuit het oogpunt van het *ultima ratio*-beginsel. De lijst van mogelijke alternatieven is onuitputtend. Voor deze scriptie zal een drietal alternatieven worden besproken die mijns inziens het meest relevant zijn. In paragraaf 2 komt bewustwording en preventie aan bod. In paragraaf 3 wordt het civiele recht als alternatief besproken. In paragraaf 4 zal de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) uiteengezet worden. Dit hoofdstuk wordt afgesloten in paragraaf 5 met een antwoord op de vierde en laatste deelvraag: welke alternatieve mogelijkheden buiten het strafrecht om, gelet op het *ultima ratio*-beginsel van Buisman, bestaan om doxing voldoende aan te pakken?

5.2 Bewustwording en preventie

Het is van belang dat men zich bewust is van de risico's van het online delen van informatie en van de gevolgen van doxing. Door middel van een doeltreffend preventiebeleid en educatiebeleid kunnen effectieve maatregelen worden genomen om doxing te voorkomen en slachtoffers hiertegen te beschermen. Er zijn een aantal grote organisaties die zich inzetten om bewustwordings- en preventiebeleid op te stellen ten aanzien van het tegengaan van onder andere doxing. Zo bestaat het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) dat zich bezig houdt met de verbetering van cybersecurity in Nederland en in het verlengde daarvan, met het voorkomen van en educatie bieden over doxing.¹²⁸ Voorts bestaat de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) die zich richt op het verspreiden van informatie en richtlijnen met betrekking tot gegevensbescherming en privacy. Zo heeft de AP nog vrij recentelijk een advies uitgebracht aan de wetgever om wettelijk privé gegevens in het Handelsregister en Kadaster af te schermen ten behoeve van het tegengaan van doxing.¹²⁹ Echter, de heersende mening

---

¹²⁸ Nationaal Cyber Security Centrum 2016, p. 28 e.v.

¹²⁹ *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*bijlage bij MvT*); Berlee 2022, p. 5 e.v.; Het Hof van Justitie heeft recentelijk in 2022 geoordeeld dat de publieke toegankelijkheid van het UBO-register in strijd is met het recht op privéleven en bescherming van persoonsgegevens zoals verankerd in artikel 7 en 8 Handvest. Hoewel het UBO-register niet klakkeloos te vergelijken is met het Handelsregister en Kadaster, is het mijns inziens voornamelijk een korte stap verder om te stellen dat ook de publieke toegankelijkheid van het Handelsregister en het Kadaster in strijd is met die rechten en dat de afscherming van persoonsgegevens in die registers noodzakelijk is ter voorkoming van onder andere doxing, HvJ 22 november 2022, ECLI:EU:C:2022:912 (*Luxembourg Business Registers*). Dit is echter voor deze scriptie onvoldoende relevant en zal in het vervolg van de scriptie buiten beschouwing blijven.

is dat met bewustwording en preventie alleen onvoldoende bescherming kan worden geboden tegen doxing en dat dit enkel ter aanvulling is op strafrechtelijke aanpak van doxing.¹³⁰ Gelet op het vorenstaande is mijns inziens bewustwording en preventie ontoereikend als alternatief voor de strafrechtelijke aanpak van doxing.

5.3 Civielrechtelijk alternatief op de strafrechtelijke aanpak

Slachtoffers van doxing kunnen ook proberen hun toevlucht te vinden in het civiele recht. De gedraging van doxing valt namelijk in bepaalde gevallen te kwalificeren als een onrechtmatige daad krachtens artikel 6:162 Burgerlijk Wetboek (BW). Onrechtmatige daad kan betamelijk ruim ingevuld kan worden om te voorkomen dat bepaalde gedragingen zonder consequenties verricht kunnen worden.¹³¹ Zo kan iedere inbreuk op een recht, zoals het recht op privacy (mits tevens wordt voldaan aan alle overige bestanddelen) een onrechtmatige daad opleveren op grond van artikel 6:162 BW.¹³² In bepaalde gevallen zal de gedraging van doxing een schending van het recht op privacy van het slachtoffer opleveren. Het slachtoffer daarvan kan dan een civielrechtelijke procedure starten tegen degene die de schending heeft veroorzaakt. De civielrechtelijke procedure is door de jaren heen zo nu en dan gebruikt door slachtoffers van hetgeen thans als doxing zou kwalificeren zowel om schadevergoeding te verhalen, alsmede om een vordering tot rectificatie dan wel vordering tot offline halen te eisen. Deze geëiste vorderingen worden aan slachtoffers van doxing veelal niet (gemakkelijk) toegewezen op grond van onrechtmatige daad.¹³³ Uit empirisch onderzoek is gebleken dat slechts de helft van de slachtoffers van doxing en overig online schadelijk gedrag daadwerkelijk juridische stappen onderneemt, waarvan slechts 2,3% een juridische procedure start tegen de dader.¹³⁴ De reden voor dit mijns inziens aanzienlijk lage percentage is dat de mogelijke remedies in het civiele recht ineffectief zijn en tekortschieten.¹³⁵

Er kleven een aantal nadelen aan dit civielrechtelijke alternatief op de strafbaarstelling van doxing. Allereerst is het de verantwoordelijkheid van het slachtoffer om een civielrechtelijke procedure te

---

¹³⁰ Zie bijvoorbeeld *Kamerstukken II 2021/22*, 36 171, nr. 3 (*bijlage bij MvT*), p. 2; Zie ook *Kamerstukken II 2022/23*, 36 171, nr. 13.

¹³¹ Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-IV 2021, nr. 6.

¹³² Moerman 2016, p. 202 e.v.

¹³³ Zo eiste in 2014 een slachtoffer wiens naaktfoto's en naaktfilmpjes online waren gepubliceerd een schadevergoeding van circa €300.000, waarvan slechts minder dan €5.000 was toegewezen, zie Rb. Noord-Holland 21 mei 2014, ECLI:NL:RBNNE:2014:2592. Voorts werd bijvoorbeeld in 2022 door middel van een kort geding procedure een gedaagde slechts veroordeeld tot het offline halen van de websites waarop potentieel gedoxte gegevens werden gepubliceerd niet eens op straffe van een dwangsom, zie Rb. Gelderland 21 juni 2022, ECLI:NL:RBGEL:2022:3666.

¹³⁴ Van Duin e.a. 2023, p. 35.

¹³⁵ Van Duin e.a. 2023, p. 31.

starten en ligt de bewijslast tevens bij het slachtoffer op grond van artikel 150 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). Daarnaast moet in een civielrechtelijke procedure de dader van doxing bekend zijn en moet de procedure in beginsel bekostigd worden door degene die deze aanhangig maakt.¹³⁶ In het strafrecht dient de overheid zich bezig te houden met de opsporing van strafbare feiten. Het is daarbij niet van belang of de verdachte van een strafbaar feit al bekend is bij het OM en tevens bekostigt de Staat de procedure.¹³⁷ Voorts draagt het OM de bewijslast in een strafrechtelijke procedure en hoeft het slachtoffer van doxing daardoor zelf geen moeite te doen om de doxing te bewijzen.¹³⁸

Ten tweede moet bij de civielrechtelijke procedure krachtens artikel 6:162 BW een vijftal bestanddelen worden bewezen. Allereerst moet er sprake zijn van onrechtmatigheid in de vorm van een inbreuk op een recht, of een doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt. De overige vier bestanddelen zijn de toerekenbaarheid, schade, relativiteit en het causaal verband. Het kan voorkomen dat geen sprake is van bijvoorbeeld een schending van een recht, terwijl wel sprake is van hetgeen thans als doxing zou kwalificeren. Denk bijvoorbeeld aan het verspreiden van publiek toegankelijke gegevens zoals een adres van een ander dat online te vinden is, maar vervolgens wel met het oogmerk wordt verspreid om vrees aan te jagen bij die ander.¹³⁹ Er is dan geen sprake van een inbreuk van het recht op privacy of enig ander recht dat noodzakelijk is voor de bewezenverklaring van onrechtmatige daad. Wel is er mogelijk sprake van strafbare doxing. Daarnaast is niet noodzakelijk voor de strafbaarstelling van doxing dat schade is ontstaan ten gevolge van de doxing. Eerder kwam al ter sprake dat het slachtoffer niet eens bewust hoeft te zijn van de doxing. Bij onrechtmatige daad is geleden schade een bestanddeel en moet bewezen worden dat schade is ontstaan door de doxingsgedraging.¹⁴⁰ De bewijslast voor een onrechtmatige daad is daardoor mijns inziens zwaarder dan de bewijslast voor de strafbaarstelling van doxing. Voor strafbare doxing is namelijk enkel vereist dat andermans persoonsgegevens worden verschaft, verspreid of anderszins ter beschikking worden gesteld met het oogmerk om die ander vrees aan te jagen. Het gevolg van doxing (de schade) doet er niet toe.

---

¹³⁶ Buisman 2020, p. 67.

¹³⁷ Buisman 2020, p. 67.

¹³⁸ Stijnen 2011, Deel IV, par. 9.2.

¹³⁹ De ratio hierachter is dat niet alle gedragingen die schadelijk worden ervaren door slachtoffers van doxing, toegang bieden tot het rechtssysteem in civiele zin, zie hierover meer Van Duin, Appelmann & Zarouali e.a. 2023, p. 33.

¹⁴⁰ Haenen 2014, p. 129; Buisman 2020, p. 67.

Het derde en laatste nadeel van het civiel recht als alternatief voor de strafbaarstelling betreft de sancties die ter beschikking zijn in het civiele recht. Op grond van de strafbaarstelling van doxing kan de verdachte gestraft worden met een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie. In het civiele recht bestaat de mogelijkheid niet om een gevangenisstraf te eisen. Ook een boete eisen is niet mogelijk. In het civiele recht kan enkel een gelimiteerde lijst aan rechtsgevolgen worden geëist. Voor onrechtmatige daad is dit veelal vergoeding van vermogensschade en ander nadeel dat geëist kan worden op grond van artikel 6:95 BW. De reden hiervoor ligt in het feit dat het civiele recht dient ter herstel van de *status quo*. Het hoofddoel van het civiele recht is om het slachtoffer terug te brengen in de situatie die zou bestaan indien de normschending niet had plaatsgevonden.¹⁴¹ Bij doxing is vaak geen sprake van vermogensschade en de eventuele schade die geleden wordt is daardoor voornamelijk immaterieel van aard. Het strafrecht aan de andere kant van het spectrum is punitief van aard. Leedtoevoeging aan de verdachte wordt met het strafrecht nagestreefd. De hoofddoelen van het strafrecht zijn dan ook onder andere vergelding, generale preventie en speciale preventie.¹⁴²

Gelet op het vorenstaande is mijns inziens de civielrechtelijke procedure ontoereikend om een adequaat alternatief voor het strafrecht te zijn in het licht van het *ultima ratio*-beginsel. Ten eerste aangezien voor de civielrechtelijke procedure de dader bekend moet zijn, terwijl doxing vaak online plaatsvindt en veelal anoniem gebeurt waardoor de verdachte onvindbaar is.¹⁴³ Ten tweede vanwege het feit dat het slachtoffer in de civielrechtelijke procedure de bewijslast draagt en in beginsel de procedure dient te bekostigen.¹⁴⁴ Ten derde dient onrechtmatigheid en schade bewezen te worden. Tot slot vanwege het hoofddoel van het civiele recht. De gedraging van doxing brengt zeer heftige gevolgen teweeg bij de slachtoffers daarvan. De slachtoffers kunnen mijns inziens onmogelijk in de 'oude staat' teruggebracht worden door het civiele recht, omdat het nadeel dat hen is aangedaan geestelijk van aard is en het aantonen van de omvang van deze schade moeizaam gaat in de praktijk. Slachtoffers van doxing zijn met financiële compensatie simpelweg niet of nauwelijks gebaat.¹⁴⁵ Het punitieve karakter van vergelding en voornamelijk de generale preventie is daarom noodzakelijk om een passend antwoord te kunnen geven op het gedrag van doxing. Immers, de meerderheid van slachtoffers van doxing en ander online schadelijk gedrag geven zelf aan dat zij het liefst de dader van de doxing gestraft zien worden, terwijl slechts een zeer klein percentage slachtoffers financiële

---

¹⁴¹ Hartlief 2003, p. 236-247; Lindenbergh 2008, p. 5.

¹⁴² De Hullu 2021, p. 6-7 en p. 32 e.v.

¹⁴³ Van Duin, Appelman & Zarouali e.a. 2023, p. 36.

¹⁴⁴ De kosten zijn voor een aantal slachtoffers dan ook de reden om geen juridische procedure te starten, zie Van Duin, Appelman & Zarouali e.a. 2023, p. 37.

¹⁴⁵ Van Duin, Appelman & Zarouali e.a. 2023, p. 36.

compensatie zoekt.¹⁴⁶ Net als de bewustwording en preventie is het civiele recht daarom eerder een aanvulling op het strafrecht. Immers, het civiele recht faciliteert slachtoffers met een mogelijkheid om eventueel hun schade wegens de doxing te verhalen op de dader en deze procedure kan gelijktijdig met de strafrechtelijke procedure lopen.¹⁴⁷

5.4 De AVG

Wanneer men aan het recht op privacy en gegevensbescherming denkt, denkt men vaak aan de AVG. Deze Europese verordening is in 2016 in het leven geroepen met het doel om nadere bescherming te bieden aan natuurlijke personen wat betreft de verwerking van hun persoonsgegevens.¹⁴⁸ Het gaat daardoor een stapje verder dan enkel privacy; het gaat om de bescherming van alle persoonsgegevens, niet enkel gegevens die privé worden geacht. Hoewel de AVG voornamelijk voorschriften bevat voor rechtspersonen ten aanzien van het verzamelen en verwerken van persoonlijke gegevens van een natuurlijk persoon, *kan* de AVG van toepassing zijn op zowel natuurlijke personen als rechtspersonen die persoonsgegevens verwerken. De AVG is namelijk van toepassing indien sprake is van een drietal bestanddelen, zijnde: (1) persoonsgegevens van een natuurlijk persoon (2) die worden verwerkt door een natuurlijk persoon of rechtspersoon (3) binnen de toepassingsgebieden (territoriaal en materieel) van de AVG.¹⁴⁹ Zoals in hoofdstuk 2 al naar voren kwam, wordt ‘persoonsgegevens’ in de strafbaarstelling van doxing conform de definitie uit artikel 4 lid 1 AVG geïnterpreteerd. Wanneer de natuurlijke persoon te onderscheiden valt van anderen dan is er sprake van persoonsgegevens.¹⁵⁰ Verwerken is een zeer breed begrip en vrijwel alles dat denkbaar is om te doen met persoonsgegevens valt onder verwerken.¹⁵¹ Tot slot de toepassingsgebieden. Het territoriale toepassingsgebied houdt in dat de verwerking ofwel op Europese Economische Ruimte (EER)-grondgebied plaatsvindt, ofwel dat de persoonsgegevens betrekking hebben op een burger die zich op EER-grondgebied bevindt. Het materiële toepassingsgebied stelt dat alle verwerkingen binnen het territoriale toepassingsgebied onder de regels van de AVG vallen, behoudens een aantal uitzonderingen. Denk hierbij aan de uitzondering voor de politie die uitgesloten is van het toepassingsgebied van de AVG vanwege het

---

¹⁴⁶ Circa 50% van de surveygroep wil de dader ofwel ontmaskerd hebben, ofwel zien gestraft worden en slechts 6,7% wil financiële compensatie, zie Van Duin, Appelman & Zarouali e.a. 2023, p. 36.

¹⁴⁷ Dit kan overigens ook door een vordering benadeelde partij in te dienen, maar dit zal vanwege onvoldoende relevantie niet behandeld worden in deze scriptie.

¹⁴⁸ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

¹⁴⁹ Zie artikel 2, artikel 3 en artikel 4 AVG.

¹⁵⁰ Schermer & Toornstra 2023, p. 22 e.v.

¹⁵¹ Schermer & Toornstra 2023, p. 26.

algemene belang.¹⁵² Echter, een natuurlijk persoon is tevens uitgesloten van het materiële toepassingsgebied van de AVG indien die persoon persoonsgegevens verwerkt bij de uitoefening van een zuiver persoonlijk doeleinde.¹⁵³

Bij doxing is het meestal een natuurlijk persoon die verdacht wordt van de verspreiding en verschaffing van de persoonsgegevens van een ander. In de voorbeelden van strafbare doxing gegeven door de wetgever gaat het daarnaast om een natuurlijk persoon die deze verspreiding en/of verschaffing niet doet ten aanzien van een zakelijk doeleinde, maar slechts met het oogmerk om vrees aan te jagen. Het is daardoor waarschijnlijk dat de meeste gevallen van strafbare doxing niet onder de reikwijdte van de AVG in horizontale verhouding vallen. Wel kunnen de platformen die gebruikt worden om te verschaffen en/of verspreiden door de natuurlijke persoon aansprakelijk worden gesteld als verwerkingsverantwoordelijken.¹⁵⁴ Vandaar dat de eerder benoemde *Notice-and-Takedown* (NTD) gedragscode uit hoofdstuk 3 in het leven is geroepen door sommige van deze online platformen. Indien een natuurlijk persoon haar eigen persoonsgegevens, zoals een adres, bekend maakt op bijvoorbeeld Instagram en een ander natuurlijk persoon deze persoonsgegevens gebruikt om vrees aan te jagen bij die eerste natuurlijke persoon dan valt deze situatie geheel buiten het toepassingsbereik van de AVG. Ook de verwerkingsverantwoordelijke, in dit geval Instagram, zou niet verantwoordelijk zijn op grond van de AVG nu de natuurlijke persoon zelf de toestemming heeft gegeven haar persoonsgegevens te openbaren.¹⁵⁵

De betrokkene die van mening is dat zijn of haar persoonsgegevens niet conform de AVG zijn verwerkt kan op grond van artikel 77 AVG een klacht hierover indienen bij de AP. De AP heeft de verplichting die klacht te onderzoeken en kan vervolgens corrigerende maatregelen of een boete opleggen. Daarnaast kan een schadevergoeding toegekend worden indien de verwerkingsverantwoordelijke aansprakelijk is voor een schending van de AVG.¹⁵⁶ Wederom is geen gevangenisstraf mogelijk en tevens kan niet tegen een natuurlijk persoon een dergelijke klacht ingediend worden indien die persoon zuiver persoonlijk handelde. Op grond hiervan kan gesteld worden dat ook de AVG onvoldoende bescherming biedt als alternatief voor de strafrechtelijke aanpak en dat de AVG enkel een aanvullende bescherming biedt tegen bijvoorbeeld platformen indien zij onvoldoende zorg hebben genomen in de bescherming van persoonsgegevens.

---

¹⁵² Zie bijvoorbeeld artikel 60 AVG en artikel 61 AVG.

¹⁵³ Schermer & Toornstra 2023, p. 27-28. Er wordt ook wel gesproken over een niet-zakelijk doeleinde.

¹⁵⁴ Idem, p. 28 e.v.

¹⁵⁵ Schermer & Toornstra 2023, p. 34-36.

¹⁵⁶ Schermer & Toornstra 2023, p. 93-96.

5.5 Conclusie

In dit hoofdstuk stond de vraag centraal welke alternatieve mogelijkheden bestaan buiten het strafrecht om, gelet op het *ultima ratio*-beginsel van Buisman, doxing voldoende adequaat aan te pakken. In dit onderzoek is gekeken naar een drietal alternatieven buiten het strafrecht om: bewustwording en preventie, onrechtmatige daad als civielrechtelijk alternatief en de AVG. Hoewel bewustwording en preventie effectief kunnen zijn om slachtoffers te beschermen tegen doxing door middel van bewustwordingscampagnes is het geen adequaat alternatief om de strafrechtelijke aanpak van doxing niet-noodzakelijk te achten. Wel is het een waardevolle aanvulling op het strafrecht.

Onrechtmatige daad kan tevens gezien worden als alternatief voor de strafrechtelijke aanpak. Echter, dit alternatief is wederom geen adequaat alternatief voor de strafrechtelijke aanpak van doxing gelet op het volgende. Bij de civielrechtelijke procedure moet de verdachte van doxing bekend zijn terwijl de verdachte vaak in de praktijk niet bekend is. Tevens dienen de moeilijk te bewijzen bestanddelen van onrechtmatigheid en schade bewezen te worden en draagt het slachtoffer in beginsel de bewijslast in en kosten van de procedure. Ook de sancties die beschikbaar zijn in het civiele recht zijn veelal ontoereikend in het geval van doxing ten opzichte van de mogelijke straffen in het strafrecht. Wederom is dit alternatief derhalve slechts een waardevolle aanvulling op het strafrecht zodat het slachtoffer van doxing tegelijkertijd meerdere wegen kan bewandelen.

Tot slot is de AVG behandeld en kan geconcludeerd worden dat de AVG veelal niet van toepassing is bij doxing. De AVG is namelijk niet van toepassing op verwerkingen van persoonsgegevens van natuurlijke personen die zuiver persoonlijk handelen en geen zakelijk motief hebben voor de doxing.

Op grond van het bovenstaande kan gesteld worden dat geen van de besproken alternatieven buiten het strafrecht om de noodzaak van een strafbaarstelling van doxing wegnemen. Er is dus voldaan aan het criterium van het *ultima ratio*-beginsel van Buisman.

6. Eindconclusie

Om tot beantwoording te komen van de centrale probleemstelling in deze scriptie zijn vier deelvragen beantwoord. Hieronder zal kort een samenvatting gegeven worden van de meest belangrijke punten die uit de beantwoording van de deelvragen volgen. Vervolgens zal een antwoord gegeven worden op de centrale probleemstelling.

Deelvraag 1. Wat is het doel van het inmiddels aangenomen Wetsvoorstel Strafbaarstelling Doxing geweest en wat zijn de relevante criteria voor strafbaarstelling van Buisman wat betreft de noodzakelijkheid van een nieuwe zelfstandige strafbaarstelling?

Het doel van de in werking getreden strafbaarstelling van doxing is – aldus de wetgever – het tegemoetkomen aan leemtes in de wet en het actief tegengaan van immoreel en schadelijk gedrag dat ernstige emotionele gevolgen teweeg brengt bij de slachtoffers daarvan.

Om de noodzakelijkheid te kunnen toetsen van de zelfstandige strafbaarstelling van doxing zijn mijns inziens drie criteria voor strafbaarstelling van Buisman relevant. Allereerst is het criterium van onrechtmatigheid relevant. Dit criterium houdt in dat enkel gedrag dat onrechtmatig is strafrechtelijk genormeerd dient te worden. Ten tweede is het criterium van de interne subsidiariteit relevant. Op grond van dit criterium is een zelfstandige strafbaarstelling niet noodzakelijk indien andere bestaande strafbaarstellingen de genormeerde gedraging al strafbaar stellen. Tot slot is het *ultima ratio*-beginsel relevant. Het *ultima ratio*-beginsel houdt in dat alternatieve oplossingen buiten het strafrecht om (zoals het bestuursrecht of civiele recht) dienen te prevaleren boven de strafrechtelijke aanpak indien deze alternatieven eenzelfde of een betere oplossing bieden.

Deelvraag 2. Verplichten internationale verdragen, meer precies het Verdrag van Istanboel, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Digital Services Act, Nederland ertoe om doxing strafbaar te stellen vanuit het oogpunt van het criterium van onrechtmatigheid van Buisman?

In Nederland is op 1 maart 2016 het Verdrag van Istanboel in werking getreden. Op grond van artikel 33 Verdrag van Istanboel heeft Nederland de verplichting om psychisch geweld strafbaar te stellen nu geen voorbehoud is gemaakt door Nederland om dit geweld buitenstrafrechtelijk aan te pakken. Op grond van het Verdrag van Istanboel dient bij psychisch geweld sprake te zijn van een ernstige beschadiging van de geestelijke integriteit van een ander. Hoewel bij doxing wel is vereist dat vrees bij een ander wordt aangejaagd is niet verplicht dat deze vrees daadwerkelijk is teweeggebracht. Tevens

bevat artikel 33 het element van stelselmatigheid. De strafbaarstelling van doxing heeft geen vereiste van stelselmatigheid. De strafbaarstelling van doxing stelt daardoor gedragingen strafbaar die niet onder psychisch geweld vallen. Toch lijkt de strafbaarstelling van doxing de geconstateerde tekortkomingen door GREVIO te verbeteren door een vorm van psychisch geweld strafbaar te stellen. De noodzaak van een strafbaarstelling van doxing volgt daarom wel uit de positieve verplichtingen van artikel 33. De noodzaak van een zelfstandige strafbaarstelling volgt echter niet uit artikel 33.

Voorts volgt uit artikel 8 EVRM dat de Staat positieve verplichtingen heeft om actief inspanningen te tonen omtrent het waarborgen en beschermen van het recht op privacy. De gedraging die strafbaar wordt gesteld in de nieuwe strafbaarstelling van doxing kan een inbreuk maken op het recht op andermans privacy op grond van artikel 8 EVRM mits privégegevens gebruikt worden. Het EVRM verplicht een Staat echter niet tot *zelfstandige* strafbaarstellingen. De noodzaak het strafbaar stellen van doxing kan dus wel gevonden worden in de positieve verdragsverplichting van artikel 8 EVRM, maar de *zelfstandige* strafbaarstelling van doxing is wederom geen vereiste.

Tot slot richt de Digital Services Act zich slechts op het voorkomen en offline halen van illegale content en derhalve is dit dus geen aanleiding voor een strafbaarstelling van doxing.

Gelet op het vorenstaande kan op grond van het criterium van onrechtmatigheid worden gesteld dat een strafbaarstelling van doxing noodzakelijk is.

Deelvraag 3. In welke mate overlappen de andere bestaande strafbaarstellingen van bedreiging, belaging, dwang, opruiing en computervredesbreuk met de zelfstandige strafbaarstelling van doxing vanuit het oogpunt van het interne subsidiariteitscriterium van Buisman?

Vijf strafbepalingen zijn vergeleken met de nieuwe zelfstandige strafbaarstelling van doxing, zijnde bedreiging, belaging, dwang, opruiing en computervredesbreuk. Bedreiging toont mijns inziens de meeste overlap met doxing, maar het voornaamste verschil tussen bedreiging en doxing is dat de gedraging van bedreiging een materieel omschreven delict is (de gedraging wordt strafbaar bij het laten intreden van een bepaald gevolg), terwijl de gedraging doxing een formeel omschreven delict is (de gedraging wordt strafbaar gesteld ongeacht het resultaat). Belaging verschilt van doxing vanwege het stelselmatige karakter dat de belaging dient te vertonen. Bij doxing is één handeling al voldoende om te kunnen spreken van strafbare doxing. Naast het feit dat bij dwang een klachtvereiste bestaat dient bij dwang een ander gedwongen te worden tot een handeling of het nalaten/dulden hiervan, terwijl bij doxing de strafbaarheid gericht is op slechts het zich verschaffen of het gebruik van de

persoonsgegevens van een ander. Opruiing richt zich op de gedraging waarbij een persoon in het openbaar aanzet tot enig strafbaar feit of tot gewelddadig optreden jegens het openbaar gezag. Het gebruik van andermans persoonsgegevens is hierbij niet noodzakelijk, terwijl dit gebruik bij doxing kenmerkend is. Er bestaat wel enige overlap tussen deze twee strafbepalingen, echter, opruiing vereist dat de gedraging is verricht 'in het openbaar' en is daardoor minder omvattend dan strafbare doxing. Tot slot is computervredebreuk gericht op het ongerechtvaardigd binnentreden van een apparaat. Het gebruik van persoonsgegevens of het aanjagen van vrees zijn geen bestanddelen van computervredebreuk.

Vanwege de overlap is het denkbaar dat in bepaalde gevallen sprake kan zijn van samenloop tussen doxing en de andere besproken strafbepalingen. Op grond van artikel 55 Sr is er sprake van samenloop indien één gedraging meerdere delictomschrijvingen vervult. De regels van samenloop bestaan om te garanderen dat één gedraging slechts één strafbaar verwijt kan opleveren. Op grond van artikel 55 lid 2 Sr dient de bijzondere strafbepaling voorrang te genieten op algemene strafbepalingen (de *lex specialis* regeling). In het geval van alle besproken strafbepalingen lijkt het erop dat geen enkele strafbepaling *lex specialis* status geniet. Bij samenloop van slechts algemene strafbepalingen dient op grond van artikel 55 lid 1 Sr en artikel 61 Sr de strafbepaling waarop de zwaarste hoofdstraf staat toegepast te worden. Dit staat bekend als absorptie. In het geval van bedreiging, dwang en computervredebreuk zijn de hoofdstraffen identiek aan de hoofdstraffen bij doxing. Er bestaat onduidelijkheid over welke strafbepaling zal prevaleren in het geval van samenloop tussen doxing en de voornoemde strafbepalingen. Echter, de strafbaarstellingen van belaging en opruiing kennen een zwaardere hoofdstaf dan de strafbaarstelling van doxing. In dat geval van samenloop bestaat de kans dat doxing een louter symbolische functie vervult.

Echter, het is nog maar de vraag of sprake zal zijn van samenloop gezien dit telkens afhangt van de omstandigheden van het geval. Vanuit het oogpunt van de interne subsidiariteit is derhalve de noodzaak van een zelfstandige strafbaarstelling van doxing wel aanwezig.

Deelvraag 4. Welke alternatieve mogelijkheden buiten het strafrecht om, gelet op het ultima ratio-beginsel van Buisman, bestaan om doxing voldoende aan te pakken?

Mijns inziens zijn een drietal alternatieven buiten het strafrecht om relevant voor de beantwoording van deze vraag, zijnde: bewustwording en preventie, onrechtmatige daad als civielrechtelijk alternatief en de AVG. Hoewel bewustwording en preventie effectief kunnen zijn om slachtoffers van doxing te

beschermen tegen doxing (door middel van bewustwordingscampagnes) is het geen adequaat alternatief om de strafrechtelijke aanpak van doxing niet noodzakelijk te achten.

Onrechtmatige daad kan tevens gezien worden als alternatief voor de strafrechtelijke aanpak. Echter, dit alternatief is wederom geen adequaat alternatief voor de strafrechtelijke aanpak van doxing gelet op het volgende. Bij de civielrechtelijke procedure moet de verdachte van doxing bekend zijn terwijl de verdachte vaak in de praktijk niet bekend is. Tevens dienen de moeilijk te bewijzen bestanddelen van onrechtmatigheid en schade bewezen te worden en draagt het slachtoffer in beginsel de bewijslast in en kosten van de procedure. Ook de sancties die beschikbaar zijn in het civiele recht zijn veelal ontoereikend in het geval van doxing ten opzichte van de mogelijke straffen in het strafrecht. Dit alternatief is derhalve een waardevolle aanvulling op het strafrecht zodat het slachtoffer van doxing tegelijkertijd meerdere wegen kan bewandelen.

Tot slot is de AVG veelal niet van toepassing bij doxing. De AVG is gericht op verwerkingen van persoonsgegevens van natuurlijke personen die zuiver persoonlijk handelen en geen zakelijk motief hebben voor de doxing.

De eerste twee benoemde buitenstrafrechtelijke alternatieven zijn mijns inziens dus wel waardevol voor de aanpak van doxing, maar kunnen geen algeheel alternatief zijn voor de strafrechtelijke aanpak nu door deze alternatieven niet eenzelfde of een betere oplossing wordt geboden dan door het strafrecht. Vanuit het oogpunt van het *ultima ratio*-beginsel is de noodzaak van een strafbaarstelling van doxing dus wel aanwezig.

Beantwoording van de centrale probleemstelling: is de zelfstandige strafbaarstelling van doxing noodzakelijk, gelet op internationale verdragsverplichtingen, gelet op andere bestaande strafbaarstellingen waar doxing onder kan vallen en gelet op de alternatieve mogelijkheden voor de aanpak van doxing buiten het strafrecht om?

De zelfstandige strafbaarstelling van doxing is noodzakelijk gelet op het volgende. Allereerst leggen internationale verdragen Nederland de verplichting op om ten aanzien van de aanpak van doxing een strafrechtelijk antwoord te bieden of minstens voldoende inspanning te bieden ter voorkoming van doxing. Ten tweede richten andere strafbaarstellingen waar doxing mogelijk onder kan vallen zich voornamelijk op een andere soort gedraging dan strafbare doxing. Tot slot zijn de alternatieve buitenstrafrechtelijke mogelijkheden ontoereikend om middels eenzelfde of een betere oplossing dan het strafrecht, de aanpak van doxing buiten het strafrecht om te kunnen normeren.

Bronnenlijst

Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-IV 2021

C. Asser, *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Verbintenissenrecht. De verbintenis uit de wet*, bewerkt door A.S. Hartkamp en C.H. Sieburgh, Deventer: Wolters Kluwer 2021.

Avontuur 2022

I. Avontuur, 'Het negeren van huiselijk geweld is een systeemfout bij de aanpak van 'complexe' scheidingen', *NJB* 2022, afl. 38, pp. 3128-3135.

Beijer 2017

M. Beijer, *Limits of Fundamental Rights Protection by the EU. The Scope for the Development of Positive Obligations*, Antwerpen: Intersentia 2017.

Berlee 2022

A. Berlee, *Openbare persoonsgegevens* (oratie), Heerlen: Open Universiteit 2022.

Berndsen 2023

M. Berndsen, 'Strafbaarstelling van doxing: ontmaskeren en intimideren', *Boom Strafblad* 2023/3, pp. 96-101.

Bero & Sarch 2020

S. Bero & A. Sarch, 'The Problem of Over-Inclusive Offenses: A Closer Look at Duff on Legal Moralism and Mala Prohibita', *Criminal Law and Philosophy* 2020/14, afl. 3, pp. 395-416.

Buisman 2020

S.S. Buisman, 'Criteria voor strafbaarstelling', *Boom Strafblad* 2020-1, pp. 64-72.

CETS 2011

CETS, *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence. Explanatory report*, Council of Europe 2011.

Cleiren e.a. 2012

C.P.M. Cleiren e.a., *Criteria voor strafbaarstelling in een nieuwe dynamiek. Symbolische legitimiteit versus maatschappelijke en sociaalwetenschappelijke realiteit*, Den Haag: Boom Lemma 2012.

Douglas 2016

D. Douglas, 'Doxing: a conceptual analysis', *Ethics and information technology* 2016/18, afl. 3, pp. 199-210.

Van Duin e.a. 2023

A. van Duin e.a., 'Schadelijke content en toegang tot recht op onlineplatforms', *TCR* 2023, pp. 31-39.

Franken 1995

A.A. Franken, *Hetzelfde feit: over samenloop van strafbare feiten en het non bis in idembeginsel*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 1995.

Gerards e.a. 2020

J.H. Gerards e.a., *Sdu Commentaar EVRM 2020-2021. Deel I*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2020 (online).

Gijselaar 2021

E.C. Gijselaar, *Positieve verplichtingen en aansprakelijkheid. De invloed van positieve verplichtingen uit het EVRM op het Nederlandse civiele overheidsaansprakelijkheidsrecht en het materiële strafrecht* (diss. Utrecht), Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2021.

GREVIO 2020

GREVIO, *GREVIO's evaluatierapport inzake wettelijke en andere maatregelen om uitvoering te geven aan de bepalingen van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het Verdrag van Istanbul)*. Nederland, Straatsburg: Raad van Europa 2020 (online).

Haenen 2014

I.E.M.M. Haenen, *Force & Marriage* (diss. Tilburg), Cambridge – Antwerp – Portland: Intersentia 2014.

Hartlief 2003

T. Hartlief, 'Smartengeld bij bewusteloosheid', *WPNR* 2003, afl. 6519, pp. 111-112.

Huijstee e.a. 2021

M. van Huijstee e.a., *Online ontspoord. Een verkenning van schadelijk en immoreel gedrag op het internet in Nederland*, Den Haag: Rathenau Instituut 2021.

De Hullu 2021

J. de Hullu, *Materieel Strafrecht. Over algemene leerstukken van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar Nederlands recht*, Deventer: Kluwer 2021.

Husak 2007

D. Husak, *Overcriminalization: The Limits of the Criminal Law*, Oxford: Oxford University Press 2007.

Kelk & De Jong 2023

C. Kelk & F. de Jong, *Studieboek materieel strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2023.

Van Kempen 2022

P.H.P.H.M.C. van Kempen, 'Van overcriminalisering naar een strafwaardigheidsbeginsel. Over onder meer doxing, seksuele misdrijven, euthanasie en verbodenbezitsdelicten', *DD* 2022/28, pp. 381-405.

Lavrysen 2016

L. Lavrysen, *Human rights in a positive state: rethinking the relationship between positive and negative obligations under the European Convention on Human Rights*, Cambridge: Intersentia 2016.

Lindenberg 2007

K.K. Lindenberg, *Strafbare dwang: over het bestanddeel 'dwingen' en strafbaarstellingen van dwang, in het bijzonder art. 284 Sr.* (diss. Groningen), Apeldoorn: Maklu 2007.

Lindenbergh 2008

S.D. Lindenbergh, *Schadevergoeding, Algemeen. Deel I*, Mon. BW B34, Deventer: Kluwer 2008.

Machielse, in: Wetboek van Strafrecht

A.J. Machielse, 'Commentaar op artikel 285', in: T.J. Noyon/G.E. Langemeijer & J. Remmelink (voortgezet door J.W. Fokkens, E.J. Hofstee & A.J. Machielse), *Wetboek van Strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2023 (online).

Van der Meij, in: T&C Strafrecht 2023

P.P.J. van der Meij, 'Commentaar op art. 285 Sr', in: C.P.M. Cleiren, J.H. Crijns & M.J.M. Verpalen (red.), *Tekst & Commentaar Strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2023 (online).

Nan & Schermer 2022

J. Nan & B. Schermer, 'Doxing; ik weet waar je huis woont', *Ars Aequi* 2022/0774, pp. 774-777.

Nationaal Cyber Security Centrum

Nationaal Cyber Security Centrum, *Cybersecuritybeeld Nederland csbn 2016*, Den Haag: Nationaal Cyber Security Centrum 2016 (online).

Pelser, in: T&C Strafrecht 2023

C.M. Pelser, 'commentaar op art. 55 Sr', in: C.P.M. Cleiren, J.H. Crijns & M.J.M. Verpalen (red.), *Tekst & Commentaar Strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2023 (online).

Schermer & Toornstra 2023

B.W. Schermer & J. Toornstra, *Handleiding Algemene verordening gegevensbescherming en Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming*, Ministerie van Justitie en Veiligheid 2023 (online).

Smidt 2017

H.J. Smidt, *Geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht. Deel II*, Rotterdam: Mijnmanagementboek.nl 2017.

Starrenburg & De Graaf 2018

H.J. Starrenburg & M.P. de Graaf, *Praktisch Straf(proces)recht*, Groningen/Utrecht: Noordhoff Uitgevers 2018.

Stijnen 2011

R. Stijnen, *Rechtsbescherming tegen bestraffing in het strafrecht en het bestuursrecht. Een rechtsvergelijking tussen het Nederlandse strafrecht en bestraffende bestuursrecht, mede in Europees perspectief* (diss. Rotterdam), Deventer: Kluwer 2011.

Timmers, Dreissen & Janssen 2023

R.W. Timmers, W.H.B. Dreissen, & J.H.L.J. Janssen, 'Een zelfstandige strafbaarstelling van psychisch geweld: Voor- en tegenargumenten, en hoe nu verder?', *PROCES* 2023/102(2), pp. 113-122.

Van Zijl, in: Sdu Commentaar Strafrecht 2019

R.E. van Zijl, 'Commentaar op Wetboek van Strafrecht art. 285', in: *Sdu Commentaar Strafrecht*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2019 (online).

Jurisprudentie

Rechtbank

Rb. Haarlem 11 april 2007, ECLI:NL:RBHAA:2007:BA3988.

Rb. Noord-Holland 21 mei 2014, ECLI:NL:RBNNE:2014:2592.

Rb. Gelderland 21 juni 2022, ECLI:NL:RBGEL:2022:3666.

Gerechtshof

Gerechtshof Den Haag 23 januari 2008, ECLI:NL:GHSGR:2008:BC3441.

Hoge Raad

HR 15 februari 1932, ECLI:NL:HR:1932:BG9438 (*Oude Kijk in 't Jatstraat*).

HR 6 december 1960, ECLI:NL:HR:1960:115 (*Verhuiswagen*).

HR 17 januari 1984, ECLI:NL:PHR:1984:AC8252.

HR 22 april 1986, ECLI:NL:PHR:1986:AC9316.

HR 6 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZC8317.

HR 7 juni 2005, ECLI:NL:PHR:2005:AT3659.

HR 13 september 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT5834.

HR 25 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO3400.

HR 20 juni 2017, ECLI:NL:HR:2017:1114.

HR 9 januari 2018, ECLI:NL:HR:2018:24.

HR 5 juni 2018, ECLI:NL:HR:2018:831.

HR 3 juli 2018, ECLI:NL:2018:1068.

HR 20 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:2006 (*Urgenda*).

HR 15 maart 2022, ECLI:NL:HR:2022:358.

Conclusie Advocaat-Generaal

Conclusie A-G E.J. Hofstee, ECLI:NL:PHR:2023:475, bij HR 20 juni 2023, ECLI:NL:HR:2023:944.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

EHRM 13 juni 1979, ECLI:NL:XX:1979:AC3090 (*Marckx/België*).

EHRM 26 maart 1985, ECLI:NL:XX:1985:AC8813 (*X en Y/Nederland*).

EHRM 13 november 2012, ECLI:CE:ECHR:2021:0330JUD005122013 (*M.M./Verenigd Koninkrijk*).

EHRM 28 januari 2014, ECLI:NL:XX:2014:173 (*O'Keefe/Ierland*).

Hof van Justitie

HvJ 22 november 2022, ECLI:EU:C:2022:912 (*Luxembourg Business Registers*).